

Número 1 - Agost 1996

A VISTES DES POBLE

REVISTA INDEPENDENT D'ESTELLENCES

A VISTES DES POBLE

REVISTA INDEPENDENT D'ESTELLENCES

Edita: A VISTES DES POBLE

Llista de Correus. 07192 ESTELLENCES (Mallorca)

Director: Francesc Palmer

Publicació trimestral. Tiratge: 200 exemplars

Número 1. Agost 1996

Impressió: DE SALABERT E HIJOS, S.A.

Dipòsit Legal: PM-807-1996

A VISTES DES POBLE

no es responsabilitza de l'opinió dels seus col·laboradors
ni s'hi identifica necessàriament. L'opinió de la revista s'expressa
únicament mitjançant l'article editorial.

Després del "canvi"

LA GRANDESA dels eslògans polítics és que són més útils que els programes electorals -que ningú es llegeix. La misèria dels eslògans és que després de ser útils s'obliden o, en el pitjor dels casos, comprometen massa.

La glòria i el càstig de l'eslògan socialista "ESPAÑA EN POSITIVO" recau en la seva aplicació a les madures i a les dures, en el govern i en l'oposició. Demà, el lema del PSOE es pot girar contra els mateixos que el llançaren si la necessària oposició a tot govern democràtic no es fa des del rigor i la moderació. Res hi hauria més patètic que veure a les víctimes d'ahir cridant, insultant i patejant els escons del Parlament, convertits en els nous i irrespectuosos botxins de la voluntat popular.

A ben segur que hi haurà una aclaparadora majoria de lectors que defensaran el principi que la major o menor durada de l'oposició ha d'esser directament proporcional al major o menor desencert de l'acció de govern. El que ja no està tan clar és si els mateixos lectors accepten també que sempre -i sobretot en política- és intel·ligent i just no confondre els fins amb els mitjans i el fons amb les formes, i que, per tant, els *dobermans* televisius -imatge gens subliminal del tipus d'oposició que feren el PP, IU i certs mitjans de comunicació en la seva estratègia de "acoso y derribo" a González- no són el model a seguir.

Després de quasi 14 anys de govern socialista i de l'extremada crispació que atravessà la vida política durant la passada legislatura sota la consigna del "todo vale", aquest país viu una nova situació política. Però ara, després del "canvi", cal demanar-se què ens espera d'avui endavant.

De moment i en el Debat d'Investidura, Aznar va fer un discurs seriós i moderat, mentre González va prometre una oposició lleial i responsable. Enhorabona!. Després de tot, pareix que el perill d'una majoria minoritària, inestable i dèbil,

ha desaparegut. No pareix probable que Pujol abandoni Aznar a curt o a mig termini. També pareix improbable que González i Anguita arribin a una "entente cordial" que posi en mal pas el centre-dreta. Però... ¿què faran els sindicats? Aquesta és avui la pregunta més important amb la resposta més senzilla: depèn del que faci el Govern.

Entre moltes altres raons, el PP és al Govern perquè en la campanya electoral va mostrar-se com un partit moderat i centrista, molt distint del "Doberman Party" de quan era oposició. Si Aznar vol governar des del centre, és a dir, sense provocar greus rebots socials en les classes mitjanes del país, haurà de superar quatre importants proves: el pacte social, millorar la situació econòmica, pal·liar l'atur i complir els criteris de Maastrich sense desmantellar l'Estat de Benestar. ¿Difícil o impossible?

Aznar ha anunciat una severa política d'austeritat amb importants retalls en els Pressuposts per frenar el dèficit públic i aprovar l'examen de Maastrich, però al mateix temps ha de dotar les Autonomies de més recursos i ha promès no tocar les pensions i mantenir l'Estat Social. La incompatibilitat d'unes coses amb les altres pareix manifesta i elemental.

¿Què pot passar? Si el PP incomplís el pacte amb els nacionalistes, perdria la majoria parlamentària i la inestabilitat del govern obligaria a eleccions anticipades. Si Aznar no pot aconseguir un acord amb els sindicats i es veu obligat a retallar prestacions socials i vol privatitzar sectors molt sensibles, com la sanitat, o abaratir les indemnitzacions per acomiadament, tot pot acabar en protestes, vagues i greus tensions socials com les que succeïren a França no fa molt.

Aquests són els perills de la nova legislatura. Aznar es mereix cent i més dies de gràcia; però mentrestant, els espanyols ens mereixem una legislatura tranquil·la sense ensurts. □

Adéu Tòfol... i gràcies

DEU MESOS han bastat per demostrar que era possible governar aquesta Comunitat Autònoma amb dignitat. Deu mesos i 24 hores han bastat per demostrar que en aquesta Comunitat Autònoma "el centre polític" només pot ésser un gerro decoratiu dins del PP, però impossible com acció de Govern. L'actitud i el destí de Cristòfol Soler al cap del Govern Balear ha acreditat que aquí no hi ha altre política que no sigui la que decideixen els insaciabls caimans del poder (es diguin Cañellas o es diguin Verger) disposats a posar en crisi el seu propi partit i les Institucions a canvi de repartir-se càrrecs.

Seria massa llarg d'explicar la peculiar i turbulenta relació d'aquests -fins ahir- enemics declarats pel control del PP Balear que el passat dia 27 de maig pactaren decapitar el President del Govern Balear, com si es tractassin d'uns vulgars Gil y Gil destituint entrenadors.

Els militants i votants centristes del PP que creien en la honestat i els nous valors del seu partit, no poden sinó estar decebuts i desconcertats: si Cristòfol Soler no ha estat un bon President, honorat i respectuós amb la nostra societat, amb

la nostra terra i amb la nostra cultura, cal demanar-se quin President és el que ens convé? quin Govern ens mereixem?

La decisió i l'actitud de Cañellas, de Verger i de bona part del grup parlamentari popular ha estat vergonyosa. El fins ara President Soler havia mantingut una línia de Govern impecable en els modes sense deixar d'esser fidel al programa electoral del PP i al seu discurs d'Investidura. No era -es veres una persona brillant, però en aquest breu temps s'havia guanyat el respecte i la simpatia de tots els sectors socials no precisament "gonelles". I a ben segur que aquesta ha estat la causa de la seva desgràcia, maldament els "capitostes" del PP argumentin ara altres i ridícules excuses. ¿Quan ha consultat absolutament res Cañellas amb el seu grup parlamentari o amb el seu partit? *El Padrino* comandava i ningú ho discutia!

Soler era una amenaça real als seus interessos ultra-conservadors. Per les seves intencions en la protecció i ordenació del territori, en la qüestió lingüística i en la reforma de l'Administració, Soler havia emprès el camí de la modernitat política. En comparació amb Cañellas, que només es representa a ell mateix i el sector més profund i rupestre del conservadorisme illenc (*se'n recorden d'Alianza Popular?*), Soler representava "un centre polític liberal i moderat" que s'identifica amb el que és la majoria social d'aquesta terra (*se'n recorden d'UCD?*).

La "victòria" de Cañellas i Verger, a més d'esser patètica, ha acabat amb les esperances de regeneració del partit. Cañellas només pot bravejar d'esser "*l'amo de sa finca*": un cacic autoritari enfangat en escàndols i corrupcions. Verger juga a més llarg termini: avui s'ha llevat d'enmig Soler, demà li tocarà Matas... Només li queda esperar que els tribunals de justícia es carreguin Cañellas per ocupar el seu tron... Qüestió de temps.

El mateix Aznar va obligar a dimitir Cañellas, perquè difícilment podia defensar la nova imatge i l'honoradesa del seu partit davant dels electors mantenint-lo. Quan Cañellas va haver d'abandonar la Presidència, va voler deixar en el seu lloc un titella obedient que li guardàs el lloc. Però "l'interí Soler" va tenir el que no tindrà mai Cañellas (ni Verger): la voluntat de posar els interessos de la Comunitat per davant dels seus interessos particulars. Només el gest de la seva dimissió ja ha estat un gest inhabitual i d'home d'honor en la classe política que suportam.

Doncs bé, per si encara no havia quedat clar del tot, ara ja sabem amb qui ens la jugam. Jaume Matas, pròxim President del Govern Balear, també ho sap i comença en el seu càrrec amb la taca d'haver participat en el "*cop*" contra Soler. Deslleialtat i traïció en dirien en això a qualsevol altra banda. Però l'excusa que "això és la política" pareix que tot ho permet i tot ho justifica. Doncs, ¡no!. O al menys no pot ésser així per milers i milers de ciutadans que volem polítics decents, honrats i coherents amb el que ens prometen quan estan en campanya electoral.

Adéu Tòfol, adéu Molt Honorable Senyor President... i gràcies. Segur que t'enyorarem. Les dones i els homes d'aquestes illes no ens mereixem que ens governi aquesta colla de rèptils fellons... *Vergonya! Vergonya!* □

Molts d'anys i salut!

PER CIRCUMSTÀNCIES alienes a la nostra voluntat, l'aparició d'aquest primer número de A VISTES DES POBLE coincidirà, més o manco, amb el començament de les nostres Festes Patronals. Aprofitant l'ocasió, tots els que participam en l'elaboració d'aquesta revista volem agrair-vos l'acollida i el suport que ens heu manifestat durant aquest darrers tres mesos des que férem la presentació del número zero allà pel mes de maig. A més, hem volgut que aquest fos un número especial amb quatre pàgines més de les 28 habituals.

Avui mateix, tots aquells recels que teníem en un principi referents a si les nostres intencions serien ben enteses han desaparegut. Per la nostra part hem fet tot el que hem pogut per tal que el nostre missatge de comunicació escrita i de servei al poble d'Estellencs arribàs a tothom. No obstant això, sabem de les dificultats que comporta donar a conèixer la nostra existència en un poble que té una població fixa molt reduïda. Per això, aquí -com a qualsevol altre lloc- el més important no és la quantitat de cartells o anuncis que es posin als carrers o es reparteixin per les cases (sempre hi ha descuits), sinó el "boca a boca"; és a dir, que la gent parli de la revista, que ningú no sàpiga de la seva presència. Per aquest motiu ens felicitem que aquest primer número de A VISTES DES POBLE surti en aquests precisos moments quan la població d'Estellencs arriba al seu major grau de població.

¿És això important? Sí, i molt!... Pels motius ja suficientment explicats, i que no fa falta repetir, A VISTES DES POBLE necessita arribar a les 150 subscripcions que garanteixin la seva continuïtat. I per tal d'aconseguir-ho necessitam de tots voltros, de tots els estellenquins!

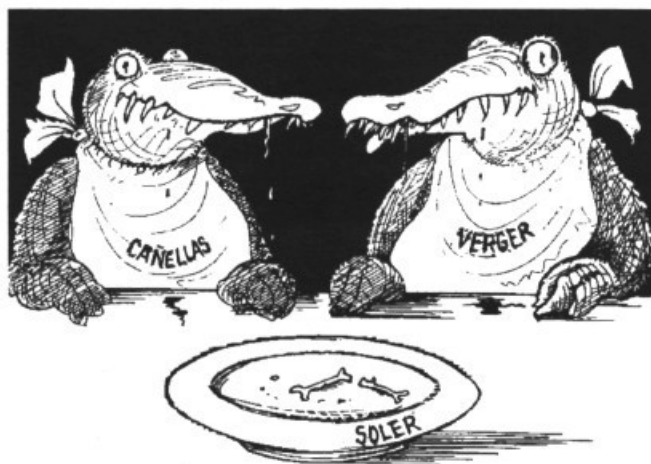
Som en el mes d'agost! Arriben les Festes! A VISTES DES POBLE hi serà present per primera vegada!...

Visca Sant Joan Baptista!

Visca el nostre patró!

Visca Estellencs!

Molts d'anys a tots i salut! □

Els insaciabls caimans del poder...

PRESENTACIÓ

Discurs pronunciat el dia 4 de maig a la Casa de Cultura d'Estellencs en el acte de presentació de la revista "A VISTES DES POBLE"

"Aquesta revista només podrà subsistir si té l'acceptació de la gent d'aquest poble"

Francesc Palmer

Bon vespre i benvinguts a aquesta reunió d'amics. Vos vull agrair abans de tot la vostra presència.

Per preparar aquest "discurs", "miting" o "presentació" (ja vorem què em surt), em vaig comprar un llibre que se titula *"Diez lecciones de cómo hablar en público"*. En el darrer capítol -igual com en els Evangelis- diu: *"estas diez lecciones se resumen en dos: no decir en media hora lo que se puede decir en 5 minutos, y, por encima de todo, no aburrir al auditorio"*.

Bé, si hagués de fer cas d'aquests consells hauria de dir que aquest acte és un acte de presentació d'una revista -la primera a la història d'aquest poble; d'una revista INDEPENDENT, és a dir, independent de qualsevol opció política, organisme públic o privat; independent de qualsevol associació cultural, social o religiosa; d'una revista que pretén ésser seriosa i rigurosa en tots els seus plantejaments; d'una revista que té els mateixos objectius de qualsevol altra revista: INFORMAR, OPINAR i ENTRETENIR els lectors.

Bé, si hagués de fer cas d'aquest manual que em vaig comprar, hauria d'acabar dient que aquesta revista només podrà subsistir si té l'acceptació de la gent d'aquest poble. Que malament ningú dels que l'hem feta som professionals del periodisme l'hem feta amb molt d'afecte, cuidant molt els detalls, fent-la agradable a la vista, però que és una revista cara, tota vegada que pels pocs números que podem imprimir, cada exemplar té un preu de cost molt elevat (488 pts.) No fa falta dir que no hi guanyam un duro i que el munt d'hores que suposa fer-la són *"por amor al arte"*.

Bé, si hagués de fer cas del

manual *"Diez lecciones de cómo hablar en público"* ja está! ja hauria acabat!. Amb aquests dos minuts que he tardat a dir lo fonamental ja n'hii hauria prou. Però com que un té certes ganes de "figurar" m'allargaré una mica més

FA VINT ANYS QUE VA MORIR FRANCO i va morir lo suficientment prest com per que jo no hagi pogut ésser "anti-franquista". Jo llavors era un jove de 16 anys a punt d'entrar a la Universitat.

Tots recordam que aquells eren uns moments de grans dubtes i d'ebullició política. Record que en aquells anys, quan jo tornava de la facultat de Filosofia i Lletres, li contava a mon pare les assemblees que feien els estudiants, les vagues i les manifestacions que s'organitzaven demanant les llibertats que avui ens pareixen (sobretot en els més joves) tan "naturals". Entre elles la de poder dir, escriure o publicar el que passa en el món (i el que un pensa o opina sobre el que passa en el món), el que anomenam: **llibertat de premsa**.

Per aquells mateixos dies els joves d'Estellencs de la meva generació havíem duit ses Festes des Patró provocant un canvi en les maneres de fer ses coses. Aquell canvi que noltros vàrem instaurà (amb els seus encerts, excessos i errors) encara perdura fins el dia d'avui. Record, per exemple, com els joves de llavors vàrem fer ses primeres comèdies, com fèrem aquell concurs de *"Un, dos, tres, responda otra vez"*, les nits de "variedades", o com en Tomeu Trico, en Jordi Magrinyà i jo, fèrem aquell número de "La Trinca".

Paral·lelament però, en aquells dies de fa vint anys, també ens vàrem "significar" oposant-mos a les obres de la Cala i a la desaparició de *"Ses Pe-*

drisses" o en els apartaments. Fins i tot, qualcú va encendra una traca a les 4 de la matinada i acabàrem tots en el *"Cuartelillo"* de la Guàrdia Civil fent declaració davant "En Polladitas" o "En Catalejo" quan mos demanaven *"¿quièn ha activado el artefacto explosivo?"* com si fóssim terroristes... Erem joves i no vàrem fer més mal que molestar certes persones, res més.

Vos cont tot això perquè va ésser en un d'aquells dies quan mon pare em va donar un dels consells més importants que m'ha donat mai. Em va dir: *"Francisco, no et fiquis mai en política... i menos a Estellencs. Estellencs és un poble petit, hi ha bona i mala gent. No et signifiquis mai, no siguis protagonista de res... Si qualche dia fas alguna cosa mal feta, sempre t'ho retreuran i no t'ho perdonaran mai. I si fas alguna cosa ben feta, de la que te sentis orgullós, despertarás enveges i tampoc t'ho perdonaran mai... Viu tranquil, no et fiquis en res, no demanis doblers a ningú ni en deixis a ningú."*

Mon pare, malament ell no ho sapi i no hagi llegit mai n'Aristòteles, Zenò o Epicuri, és un d'aquells filòsofs grecs de l'antiguitat que només aspiraven a dur una vida llarga i tranquil·la sense més aspiracions que la de dormir les nits sense preocupacions.

Vos confés que en definitiva això que em va ensenyar mon pare és molt més útil i important que totes les altres coses que he après a la Universitat i en els llibres. Jo també aspir a viure una vida llarga i tranquil·la, a dormir unes sestres molt tendres, en s'estiu fugir des sol, i en s'hivern fugir del fred.

Però, hi ha una cosa que llavors mon pare no va poder preveure: no m'ha dit mai *"Francisco no et fiquis mai*

A VISTES DES POBLE

en revistes o diaris..." i com que no m'ho ha dit mai, ara no el desobeesc si ho faig... I ja me teniu aquí, encorbatat i una mica nerviós.

Però em permetreu que ara, per continuar, em posi una mica més seriós:

La finalitat d'aquesta convocatòria és la de celebrar públicament el naixement d'una publicació que -com podreu llegir en el primer editorial - pretén ésser un vehicle de tolerància, un lloc comú on es puguin trobar les distintes sensibilitats, les distintes idees, els distints desitjos que -d'una manera o d'una altra- tenim tots els estellenquins, tots els que estimen i estimam aquest poble. I vull remarcar aquestes paraules pel sigüent motiu: he escoltat durant les darreres setmanes anteriors a aquest "part", afirmacions més o menys franques relatives al "substrat" ideològic, polític i de persones, que "s'amaguen" darrere aquesta revista... i això em preocupa. Pareix com si el mateix fet de sortir una revista ja fos motiu d'enfrontaments, de conspiracions, de recels. I em preocupa no per la revista en si, sinó perquè això voldria dir que en aquest poble hi ha una certa malaltia que consisteix en no poder prendre per "normal", per "natural", qualsevol fet.

Aquesta revista és una revista INDEPENDENT, que parla i parlarà de política i de moltes altres coses que no són "política". És una revista independent perquè no està feta per anar "a

favor de ningú" ni "en contra de ningú". ¿Ho voleu més clar?... No és una revista per anar en contra ni a favor del Partit Popular. No és una revista per anar a favor ni en contra del Grup IDEES.

Em preocupa que ja es jutgi la revista sense haver-la llegida. Em preocupa que sempre estiguem davall sospita d'intencions "obscuras". Em preocupa que un (sigui qui sigui) no pugui prendre una iniciativa (la que sigui) sense el temor constant que "me malinterpretaran", "se pensaran que", "ja voràs lo que dirà sa gent des poble", etc....

Em preocupa, en definitiva, que hagueu entrat en aquesta sala per reafirmar-vos amb el que ja duis pensat o decidit des de les vostres cases a "favor de" o "en contra de"..... (sobretot si és "en contra de").

Per tot això, vos agrairia que si heu entrat aquí amb prejudicis, personals o polítics, partidistes, sortíssi, els deixàssi defora, i tornàssi entrar sense ells.

El cas és que avui teniu davant vostre -i aviat tendreu en les mans- una revista pròpia, feta aquí, per gent d'aquí i que parla de coses d'aquí... (de coses "d'aquí i d'allà"). Que parla de la història d'Estellencs, del nostre batle, del govern municipal i de l'oposició, de les Eleccions Generals. Que parla de les cases de Es Rafal de Banyalbufar i de Planici. Que parla del "Cojo Manteca", del President Soler i d'en Cañelles. Que par-

la d'en Pujol i de n'Arzallus. Que parla de n'Aznar, de n'Anguita i d'en González. Que parla de ETA i de Herri Batauna. Que parla d'ordinadors, d'excursions, de receptes de cuina, de festes i de comedis... Que parla del món gros i d'aquest món petit que és Estellencs.

La història d'aquesta revista comença quan ja fa uns mesos -a finals de l'estiu passat- els amics del grup IDEES (en Jordi, na Mariona i en Pino) tengueren -fent honor al nom del seu grup- l'ocurrència de fer una revista. Se posaren en contacte amb mi per si m'interessava dur endavant la realització material del projecte (la maquetació, les seccions i solucionar els diferents problemes tècnics que fer una publicació suposa). A mi, francament, la idea no em va agradar gens perquè el que jo volia era fer un programa de televisió i ser tan famós com n'Hermida. Jo no em volia "baixar des burro" però finalment aconseguiren convèncer-me amb un "cop baix" i molta mala llet. Me digueren que amb el poc pel que me queda, més que parèixer en Jesús Hermida pareixeria en Jesús Punte... I com que jo no estic disposat a fer "Su media naranja" vaig acceptar el compromís.

Però, vaig acceptar posant certes condicions:

En primer lloc, aquesta no havia d'ésser la revista del grup polític IDEES. En segon lloc, jo volia ésser l'únic responsable del que s'escriu, qui escriu i com s'escriu.

Ses raons són molt clares ¡i vull que hi quedin!: aquesta és una revista perquè la puguin llegir tots els estellenquins. Aquesta és una revista perquè hi puguin escriure tots els estellenquins. I perquè això sigui possible estic disposat ha perdre-hi ses hores que facin falta, però no estic disposat a perdre un minut discutint amb en Pep o amb en Joan el "què" i el "com".

Vull dir en favor dels amics del grup IDEES, que varen acceptar sense problemes les meves condicions i que han estat lleials amb aquest compromís... I ho seguiran sent d'avui endavant -no en tenc cap dubte- com si es tractàs de "la seva pròpia revista".

Entre tots hi hem fet molta feina (no vos podeu imaginar la feina i la quantitat d'hores que ha suposat fer

UNA REVISTA INDEPENDENT

aquest primer número) i hem passat d'un projecte inicial de 12 pàgines a la realitat final de 28.

Després de ses primeres reunions va sorgir el primer problema: ¿Quin nom li posam a sa revista?

Un va proposar que es digués "EL MUNDO", però vaig considerar que no podia esser per la senzilla raó que en aquest poble no governen els socialistes, no hi ha cap estellenquí que se digui Felipe, ni ningú que s'anomeni González... (ni Barrionuevo, ni Roldán, ni Serra, ni Belloch). En aquest poble hi ha Jovers, Sánchez i Palmers a punta pala, però González cap ni un. Per això, com que no hi ha cap socialista a qui donar "branca", la revista hauria estat un fracàs...

Un altre, que és un homo de poques paraules i d'idees fixes, va proposar que la revista se digués "ABC". El nom no estava malament: és curt, fàcil de recordar i tipogràficament necessita de poca tinta, de tal manera que ens hauriem estalviat "una pasta". El problema és que el meu amic volia que la revista fos tota en castellà.

Jo no tenc res en contra del castellà... De fet, tothom sap en aquest poble que jo som del Reial Madrid (menys enguany que no m'agrada el futbol). El que passa és que fer la revista en castellà no me pareixia massa bé i al final ens la haguessim presa a "cachondeo"...

"Imaginense ustedes que todo este rollo que les estoy soltando se lo soltase en castellano; además precisamente ahora que nuestro Presidente de la Comunidad Autónoma -señor Cristóbal Soler- está por la normalización lingüística del catalán".

Total, res. No obstant això, queda dir que qui vulgui escriure en aquesta revista en castellà ho pot fer... Però això sí, no està permès ni el rus, ni l'anglès, ni l'àrab.

Per cert, ara que he dit àrab, vull aprofitar que hi ha aquí amics banyalbufarins per donar-vos l'enhorabona per la vostra revista "Ma'jil" que ens ha agradat molt... Només, si m'ho permeteu, vos vull fer una petita crítica: no entenc com essent tan amants de tot el que és moro escriviu la vostra revista en cristià!... De totes maneres, moltes gràcies per la vostra ajuda i col.laboració.

Per un altre, el millor nom per la revista era, sens dubte, "EL PAÍS". El meu amic (entre noltros s'ha de dir que és un poc "felipista") deia que així la revista seria "sèria", "rigurosa", "independent", "tolerant", "progressista", "no dogmàtica", "respectuosa" i, sobre tot, "poc partidària de destapar escàndols" (del PSOE, clar).

A mi me va parèixer bé, però aquest nom tenia un greu problema: ja existeix un diari que se diu "El País", i dir-li a la revista "El País d'Estellencs", francament, me pareixia una exageració.

Així, quan ja estàvem amb l'aigo al coll se'm va encendre la bombilla: A VISTES DES POBLE !!!

Tots els estellenquins sabem que "a vistas des poble" és aquell lloc enmig de la mar a partir del qual es comença a veure el nostre poblet... I aquí, aquest nom per a la revista, se justifica per una de les dues teories que ara passaré a explicar. Una, és la d'observar el que passa en el poble "des de dalt". Si la nostra intenció hagués estat aquesta li hauriem pogut posar: "Es Mirador", "Galatzó", "Es Puntals", "Ses Costes", "Sa Talaia", o, fins i tot, donant gust als més religiosos: "Es Campanar". Però a mi això m'insinua un cert aire de superioritat que no me agrada.

Vàrem optar així per la segona teoria i per un nom més humil. Veure el poble "des de baix", des del mig de la mar...

Veure el poble des del mig de la mar dona sempre una sensació més... com ho diria jo... més poètica, més despassionada, més tranquil.la... "menos crispada" se diu ara. ¡ Això si fa bon temps! Si hi ha tormenta, el millor és no sortir a la mar, no ficar-se a l'aigo, no banyar-se... Una altra cosa és si el mal temps ja t'hi agafa al mig. Llavors, no queda més remei que defensar-te "de" i "contra" tots aquells que et vulguin enfonsar... No sé si heu entès la metàfora?

Em queda fer el darrer esforç abans d'acabar aquest discurs.

Hi ha una frase molt empleada en aquests tipus d'actes que a mi sempre m'ha paregut abominable. La frase en qüestió és: "*Entre tots ho farem tot!*" i altres ximpleries per l'estil. I no és que me paregui abominable perquè no sigui ben certa... sinó que me pareix abomi-

nable per lo certa i òbvia que és!

Per la part econòmica, aquest número zero serà l'únic exemplar que se podrà comprar per separat al preu de 500 pessetes. Els altres números (a partir del número 1) només seran pels subscriptors. El sosteniment econòmic de la revista només pot esser per la via de les subscripcions, de la col.laboració publicitària dels comerços, per la pàgina que cedim a l'Ajuntament i per alguna que altra subvenció que puguem rebre. Per això jo vos deman que (si voleu) compreu aquest número zero, el vos llegiu, i si vos agrada, vos subscriuiu. Si no vos agrada, podeu fer dues coses: primera, la tirau; segona, escriviu a la revista dient el que no vos ha agradat.

Per una altra part, "*entre tots ho farem tot!*"... Mirau, és evident que una revista no la fa un homo totsol. Aquesta és, fonamentalment, una revista oberta i de debat, de debat polític, de debat social... ¡de debat de lo que a vltros vos doni la gana! i això només serà possible si els estellenquins, ¡tots!, hagin nascut aquí, a Palma, a Sa Pobla o a Katmandú, hi participau. Agafau un bolígraf, una ploma o una màquina d'escriure... És molt fàcil, basta posar en marxa el cervell i llançar una descargada elèctrica que accioni el braç damunt un paper.

No examinarem ningú, ni posarem nota, ni farem repetir curs... "A VISTES DES POBLE" unicament posa una condició: el respecte a les idees dels altres. A "A VISTES DES POBLE" sols hi ha un manament: les idees de cadescú són sagrades... sempre que s'expressin sense insults, sense amenaces, acceptant el joc democràtic. **No tots pensam igual, però tots som iguals.**

Ho he dit al principi de tot: Franco va morir i no em va donar temps a esser "anti-franquista". Déu faci que no hi hagi mai més cap Franco que m'obligui a ser-ho! Ja m'agafaria massa vell com per posar-me a córrer.

I ja per acabar, abans que vos poseu a aplaudir com uns boigs, vull que els aplaudiments siguin per a totes les persones que han fet possible aquest número zero... i per les que a partir d'avui fareu i faran possible tots els números següents.

Moltes gràcies. ■

A VISTES DES POBLE

Llista de Correus 07192
ESTELLENCES

SUBSCRIVIU-VOS-HI.

NO VOS QUEDEU SENSE "LA MILLOR" REVISTA D'ESTELLENCES !

En/Na (malnom):

.....

Nom i llinatges:

.....

Domiciliat/da a

.....

Avd./ Carrer/ Plaça:

.....

Núm Pis Porta Codi postal

..... Telèfon

Rebré la revista en el meu domicili d'Estellencs:

..... Telf:

Se subscriu a la revista **A VISTES DES POBLE** per un període
d'UN ANY (quatre números) i un import de 2.000 pessetes

Assenyala amb una (x) la forma de pagament

COMPTAT

Ingrés al ccc del "Banc Central Hispano": 0049-3184-63-2214007893

Ingrés al ccc de "la Caixa": 2100-1342-78-0200040555

Ingrés al ccc de "Sa Nostra": 2051-0158-81-0297409959

✂ ----- Retallau o copiau aquesta butlleta de subscripció i enviau-la per correu a:
"A VISTES DES POBLE". LLISTA DE CORREUS 07192. ESTELLENCES.

El futur d'aquesta revista està en les teves mans !

No et quedis panxa enlaire !

**NECESSITAM 150
SUBSCRIPTORS!**

per F. Palmer

Març

10

En una entrevista a "El Mundo", **Joaquim Molins** diu: "Del 3-M a hoy algo hemos avanzado: el PP lleva una semana sin insultarnos". I no sols això. Per començar, **Josep Curtó**, portaveu del PP en el Parlament català, ha retirat dues peticions d'investigació per possibles irregularitats de CiU en organismes lligats a la Generalitat. En això a Castella li diuen "no es lo mismo predicar que dar trigo". O més curt: "No me'n record de res".

11

Luís María Anson

El diari "El País" fa un divertit exercici de com els diaris "ABC" i "El Mundo" han fet una miraculosa rehabilitació de **Jordi Pujol**. La col·lecció de "perles" és llarguíssima, però no puc reprimir-me les ganes de reproduir-ne algunes. Pujol, que era un *granot* per **Pedro Jota**, ara s'ha tornat un *princep* "responsable i amb seny". Per **Anson**, di-

rector de l'ABC, quan Pujol recolzava a González era igual que Franco però a l'inrevés "por la persecución del castellano en Cataluña", però ara té "una espléndida biografía antifranquista de lucha por la libertad". Com se veu, els resultats electorals han tingut sorprenents efectes en certs directors de diaris.

14

Ahir, a les nou i mitja del matí, un pertorbat mental entrà en el gimnàs de l'escola primària de **Dunblane** (Escòcia) i assassinà a sang freda, un a un, 16 criatures de 5 i 6 anys, i la seva professora. Després es suïcidà.

José Luís Manzanares

Bull el Consell General del Poder Judicial. El jutge **Pascual Estevill** està imputat en algunes querelles en el Tribunal Suprem per delictes fiscal i prevaricació. **José Luís Manzanares**, acèrrim partidari de demanar "responsabilitats polítiques" quan es tractava de socialistes, ara se fa "el longuis" i parla de "presumpció d'innocència", de seguir els procediments i que mentrestant Estevill no ha de dimitir. Per culpa de tot això, dos vocals demanen que altres dos no votin, i fins i tot, hi ha un

presumpte intent de comprar el vot d'un magistrat. "Viva la Justicia y olé, viva Triana".

22

Hi ha dues professions en les quals, si hi ha col·laboració, no hi ha por d'avorrir-se: jutge del Tribunal Suprem i periodista dedicat al "cas GAL". **José Amedo** ja ha declarat una dotzena de vegades davant dels jutges, però perquè no s'avorreixin escoltant sempre la mateixa història la va canviant quan li va bé. Ahir se va despenjar dient que ni el segrest de Segundo Marey va ésser un error, ni ha cobrat fons reservats del Govern.

Que com van els pactes PP-CiU? Ja t'ho diré! El PP vol promoure que a Madrid s'instal·lin rètols en català anunciant el "Pont Aeri"... i que a partir d'ara el típic "cocido madrileño" passi a dir-se "cuinat d'Olot". Ja ho diven: "no hay fe más poderosa que la del converso".

Se'n recorden del "cas Army"? Ahir, finalment, després d'un any i 44 dies des que se va iniciar la investigació, la jutgessa **Maria Auxiliadora Echevarri** va aixecar el secret del sumari... Ha estat decepcionant: un jutge, tres capellans, cantants i actors, un marquès, policies, un professor universitari, un terratinent, dos confreres, un presentador de televisió, però... cap ministre socialista inculpat!

23

A partir d'ara ja no digui: "està com una cabra" sinó "està com una vaca anglesa". Quasi tots els "supers", "hipers", "macros", "bigos" i "megas" exhibeixen cartells anunciant que en aquests començos no se venen carns

d'origen britànic. ¿Se'n recorden d'aquella famosa cançó d'**Alaska y los Pegamoides** "Horror en el hipermercado, terror en el ultramarinos..."?

26

L'ertzaintza detengué ahir a l'assassí dels polítics Ordóñez i Múgica, del comisari Enrique Nieto, del brigada Mariano de Juan, i de l'ertzaina Ramón Doral. El terrorista del Comando Donosti d'ETA -presumpte- quan es va veure acorralat per la policia autònoma basca es va posar a cridar "¡Soy Valentín Lasarte!"... Si s'hagués posat a cridar "¡Soy la Virgen de Lourdes!" no l'haurien cregut!

28

Mel Gibson ha estat elegit President del Congrés dels Diputats per 167 vots contra els 160 obtinguts pel candidat de l'esquerra Jordi Solé-Tura. **Federico Trillo** ha obtingut per "Braveheart" els Oscars a la millor pel·lícula i al millor director... Ara no sé si és així o a l'inrevés!

Andreu Bordoy, condemnat per intentar subornar a un regidor socialista de Calvià, acusa a Francesc **Gilet**, a **Eduard Vellibre** i a **Gabriel Cañellas**, d'organitzar i consentir el "Cas Calvià"; i que després va denunciar-ho a **José Mª Aznar**... Aznar ho va dir al Rei, el Rei ho va dir a la Reina d'Anglaterra... i per culpa d'això es divorciaren el príncep Carles i Lady Di... Xim pum!

Abril

1

Les noces de **Roció**. Excel·lent el titular de "El Mun-

do" en la seva portada d'avui: "El torero, la folclòrica, la novia embarazada, el guardia civil y el boxeador". També és excel·lent el comentari de **Ramón de España** en "El País": "Próximamente en sus pantallas: Yerbabuena III, el bautizo".

Londres accepta sacrificar 4 milions de vaques boges... Les vaques estan boges i els vaquers estan deprimits!

6

Ahir va morir a Madrid la popular periodista radiofònica **Encarna Sánchez**. Descansi en pau. Camioners, taxistes i marujos/as foren els seus seguidors més devots. Ella mateixa es considerava una persona "que arrastra a las masas". A mi no m'agradaven les seves maneres entre el periodisme i el "culebrón", ni el seu to messiànic i de "salvapàtries". No m'agrada la gent que tracta els altres com si fossin beneïtets.

10

Fa uns dies **Arzallus** deia que el resultat de les converses entre el PNV i el PP era de "cero patatero". **Pujol** va dir ahir que el pacte amb Aznar "està molt verd", i **Molins** diu avui que "la situación es de pronóstico reservado". El més optimista és **Aznar** que diu que hi haurà acord en els "pròxims dies". Vostès tranquils, no frissin!. S'està demostrant que els espanyols vivim millor sense govern que amb ell!

14

Un dels cervells més privilegiats del PSOE, **Rodríguez Ibarra**, diu que pel bé d'Espanya hauria preferit la majoria absoluta del PP. Parla, l'insigne socialista, de la

compra-venda del vot de CiU per part del PP dient "que Cataluña tenga dos lenguas no significa que tenga dos bocas y los demás sólo una". Ibarra té una sola boca i una sola llengua, ja ho sabem. També sabem que faria bé de tancar-la i fer-se-la neta!

Rodríguez Ibarra

15

341 dies ha estat segrestat l'empresari basc **José Mª Aldaya**. A la fi ha estat alliberat i podrà ésser a ca seva i conèixer la seva neta. Però l'alegria no pot ésser completa mentre continuï la tortura del funcionari de presons **Ortega Lara**, segrestat per ETA des del dia 17 de gener.

José María Aldaya

18

Ahir, de matinada, va morir a Madrid als 86 anys el filòsof **José Luís López Aranguren** "decepcionado y muy poco ilusionado por lo que le quedaba por ver". Aranguren representava l'ètica i la coherència, la tolerància i el compromís amb les causes justes. Ha desaparegut l'home... que no desaparegui l'exemple.

19

La **Plataforma Contra la Incineradora de Son Reus** ha expulsat la representació del PSM perquè aquest partit, amb responsabilitats de govern en el Consell, votà favorablement la posta en marxa de la central. Els del PSM diuen que entenen la postura de la "Plataforma" però que convé que reflexionin i es posin en la seva pell: o amb noltros o amb el PP i **Joan Verger**. Els de la "Plataforma", clar, callen. Són llests i callen quan saben que no els convé.

25

Els **Reis** despediren ahir el Govern en funcions presidit per González amb un dinar al Palau de la Zarzuela. A l'hora del brindis, el monarca va agrair als membres del gabinet socialista l'esforç i la dedicació prestats al llarg d'aquests 13 anys i mig... Els socialistes tremolen només de pensar que Juan Carlos otorgui a González el títol de marquès o duc de qualcuna cosa. Si el Rei continua comportant-se així, agraint coses als socialistes, els "tertulianos" de la COPE es faran republicans!

27

Després de quasi dos mesos, anit, el PP i CiU tancaren el pacte pel qual **Aznar** serà in-

vestit President del Govern. Immediatament després de la firma, **Pujol** afirmà: "Ningún nuevo gobierno puede ser juzgado hasta pasado un año"... Au idò!, tots els comentaristes polítics, líders d'opinió, "tertulianos" i altres éssers de mal viure, a callar! ... Ah!, i l'oposició també! Fins d'aquí a un any.

Avui surt en el diari "Egin" -que en basc deu significar "la voz de ETA"- la reproducció d'una carta manuscrita d'**Ortega Lara** en la que el segrestat demana al Govern espanyol que negociï amb ETA i que els seus companys (funcionaris de presons) deixin de torturar els presos bascos. Jo també escriuria això -i moltes altres coses més- si mentre m'ho dicten també m'apuntassin amb una pistola.

30

Aquest **Aznar** és insaciable! No sols no estava satisfet que catalans i canaris li fessin costat, sinó que avui ha aconseguit el suport dels nacionalistes bascos! Si li haguessin fet falta els vots dels socialistes...!

Damborenea, que fou secretari general dels socialistes de Biscaia, insisteix que **González** dirigí el segrest de Segundo Marey, primera acció del GAL. Proves del que diu? "Las cosas que yo he visto y he escuchado -ha dit- no necesitan pruebas"... No em parlem més: González culpable!

En el ZOO de Madrid ha mort "**Chu-Lin**", l'osset panda.

Maig

1

QUADERN D'APUNTS

El magistrat **Eduardo Moner** exculpà ahir **González, Serra i Benegas**, del "cas GAL". El jutge creu que no hi ha cap prova que demostrï la implicació de tals persones en el terrorisme d'Estat. "*Tan sólo -dijo- existen sospechas, suposiciones i hipótesis totalmente insuficientes*"... **Pedro Jota** no es dona per vençut i per ordre seva tots els periodistes de "El Mundo" s'han de matricular a partir d'ara en un *Master de Lògica*. Els "radiopredicadors" de la COPE també han confirmat la seva assistència.

Eduardo Moner

Avui ha sortit al carrer el "**Diari de Balears**", un diari escrit íntegrament en català i que prestarà especial atenció a la informació dels pobles. Enhorabona!

Fabio Capello, fins ara entrenador del Milà, ha confirmat que l'any que vé entrenarà el Reial Madrid. Mentre, a Ca'n Barça se pensen si tornar a fitxar **Stoichkov**... Romario, Laudrup, Koeman, Zubizarreta, etc...

2

Ahir, Festa del 1er de Maig, els sindicats advertiren a Aznar que no toleraran cap retall social. Tampoc ho "toleraren" a González i ja veis com els ha anat!

5

Amb l'ampla majoria dels vots de centre-dreta i nacionalistes, **José María Aznar** és des d'avui el President de Govern d'Espanya. El Debat d'Investidura ha estat de "guante blanco". Aznar va fer un discurs centrista i avorrit (la qual cosa no és en absolut una valoració pejorativa). **González** va estar molt prudent i disposat a col·laborar en el que fes falta (tant, que va haver d'explicar perquè el seu grup votaria en contra de la Investidura). **Anguita** va fer el paper d'aquells parents que en els banquets sempre es queixen del que ha faltat, siguin croquetes o pastissos. Des del 3-M, aquest país comença a semblar un poc més civilitzat!

6

A vegades **Aznar** peca d'innocent. Només arribar a "La Moncloa" no se li ha ocorregut dir altra cosa que "*no li agradava*". Les persones ben intencionades ja hem entès que és el que volia dir. Les que no ho són, li treuran ben aviat punta al comentari per fer d'aquesta innocent frase un motiu per desacreditar-lo. **Alfonso Guerra** està a punt de dir-ne qualcuna. ¡*Cuerpo a tierra!!!*

Hores després de jurar el seu càrrec, Aznar presentà el seu Executiu: **Álvarez Cascos** (Vicepresident), **Rodrigo Rato** (Economia i Hisenda), **Abel Matutes** (Exteriors), **Margarita Mariscal** (Justícia), **Eduardo Serra** (Defensa), **Mayor Oreja** (Interior), **Arias Salgado** (Foment), **Esperanza Aguirre** (Cultura i Educació), **Javier Arenas** (Treball i Assumptes Socials), **Josep Piqué** (Indústria, Energia i Turisme), **Loyola de Palacio**

(Agricultura), **Mariano Rajoy** (Administracions Públiques), **Romay Beccaría** (Sanitat) i **Isabel Tocino** (Medi Ambient).

9

L'exdirector de la "Guardia Civil", **Luís Roldán**, s'ha autoinculpat en els assassinats de **Lasa i Zabala**. Roldán va manifestar ahir que les seves declaracions en el jutjat no són un acte de venjança i que arribar fins el final en el "cas GAL" és l'única forma que tot això no torni a succeir mai més. Analitzant l'ètica i la "bona voluntat" d'aquest personatge, se m'ocorren un parell de preguntes: ¿diria el mateix si no l'haguessin aplegat amb les mans a la caixa? ¿no declararà ara perquè els delictes ja han prescrit? ¿declararà què ha fet i on són els doblers que ha fet desaparèixer? Roldán "tira de la manta" quan ja no les necessita ningú... quan tothom ja les ha guardades a l'armari!

13

El President del Govern **Felipe González**... (perdó, és el costum). González, cap de l'oposició socialista, manifestà ahir que l'oposició que farà serà "rigorosa, sense insults", "seriosa, sense ofendre ni calumniar" i "de qualitat i categoria humana". I afegí: "El PSOE vol que Espanya visqui assossegadament. Volem ser un exemple d'oposició". Si és així, ho farà millor que ho ha fet el PP durant els darrers anys. Si no és així ho farà tan malament en l'oposició com ho ha fet quan era govern!

20

Entorn a 20 mil persones es manifestaren ahir a la Plaça Major de Palma en favor de

la nostra llengua i de majors nivells d'autogovern. "**Som una Comunitat Històrica**" resava un enorme puzzle de cartolines grogues i vermelles. **Cristòfol Soler** hi va esser a títol personal i com a President de l'Executiu Balear... Ho veig i no m'ho puc creure: les sorpreses que ens dona aquest Soler!

Johan Cruyff

Ho veig i no m'ho puc creure: ahir **Núñez** va cessar **Cruyff** com a entrenador del Barça després d'haver guanyat una Copa d'Europa i quatre lligues. "*No me han dejado ni despedirme*" es queixava l'holandès. Amb ell, el Barça va deixar de tenir urgències històriques i va perdre complexos victimistes d'equip perseguit pels àrbitres. Esperem que sense ell i amb un nou entrenador Ca'n Barça no recuperi aquells vicis ja oblidats!

21

Ahir, a les dues setmanes de l'arribada d'Aznar a La Moncloa, ETA presentà al nou govern el seu primer cadàver. Va esser a Còrdova, es deia **Miguel A. Ayllón**, tenia 27 anys i era sergent de l'exèrcit. Una bomba amagada dins un contenidor de fems va esclatar quan passava un autobús militar. Mentre tot

QUADERN D'APUNTS

això passava a la ciutat andalus, a Madrid, el jutge **Gómez de Liaño** ordenava la detenció i posterior ingrés a presó dels exguàrdia civils **Dorado** i **Bayo** pel segrest, tortures i assassinat dels presumptes etarres Lasa i Zabala... L'acte de processament que narra els fets posa la pell de gallina.

22

Rodríguez Galindo

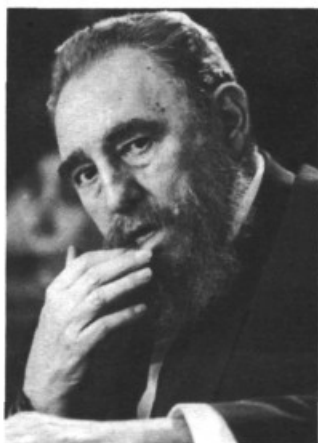
Ahir varen esser Dorado i Bayo; avui el mateix magistrat ha empresonat el tinent de la Guardia Civil **Gómez Nieto** "per col·laborar en el segrest de Lasa i Zabala". Ahir, el general **Sáenz de Santamaría** es va salvar de la presó pels pèls. Avui, el jutge Baltasar Garzón hi ha implicat els generals **Cassinello** i **Rodríguez Galindo** (excap de la famosa caserna d'Intxaurreondo). Mentre els jutges fan la seva feina, els ciutadans estam escandalitzats pel que va passar fa més de 10 anys... *i pel que passa ara!* Ahir es va saber que a l'atemptat de Còrdova dos cotxes-bomba no arribaren a esclatar per algun error dels terroristes. Anaven carregats amb dos-cents quilos d'explosius. D'haver esclatat, la matança hauria pogut esser la més gran de la història

d'ETA...

23

El jutge **Gómez de Liaño** ordena l'ingrés a presó del general de la Guardia Civil **Rodríguez Galindo**. Galindo té 25 condecoracions pels seus serveis antiterroristes (diuen que ha desarticulat més de 120 comandos d'ETA). Els que defensen Galindo diuen que sols estan provats els seus mèrits i que empresonar-lo és tant com deixar indefens l'Estat. Els que l'atacan diuen que "*qui la fa, la paga*" i que el seu empresonament és una bona notícia que demostra la salut de la democràcia, de la justícia i de l'Estat de Dret.... A més d'aquests dos grups, n'hi ha un altre que va restant els escalons que falten per arribar a González. Sols si arriba aquest dia es donaran per satisfets i, curiosament, sols ells i els terroristes d'ETA ho celebraran amb xampany... Cridaran: *Victòria! Victòria!*

26

Fidel Castro

El Vicepresident dels Estats Units, **Al Gore**, és a Madrid per l'aplicació de la Llei **Helms-Burton** que sancionarà a totes aquelles empreses que facin negocis amb Cuba (entre elles, importants

companyies hoteleres mallorquines). La Unió Europea ha dit que aquesta llei nord-americana és intolerable perquè no respecta el Tractat de Lliure Comerç i vulnera els drets de sobirania dels Estats a comerciar amb qui vulguin. I així ho va reconèixer el nostre i eivissenc ministre d'Exteriors **Abel Matutes**. No obstant això, **Aznar** va prometre a Al Gore que Espanya suspendria l'ajuda oficial a La Habana per pressionar a **Fidel Castro** i que es mostraria "tolerant" amb el bloqueig comercial USA sobre la illa del Carib... Aznar ha desaprofitat una gran ocasió per mostrar-se ferme i independent de la política que marca Washington. Una llàstima! *Baixada de calçons a la una! Baixada de calçons a les dues! Baixada de calçons a les tres ...!*

La Lliga més llarga s'ha decidit en el darrer partit. A l'exprint final només l'**Atlètic de Madrid** i el **València** hi tenien opció. No ha estat per casualitat: cap d'aquests dos equips han jugat competicions europees. Atlètic s'ha proclamat Campió després de 19 anys sense aquest títol. Me n'alegr pels jugadors i per l'afició "colchonera"... gens pel "*patán*" de Gil y Gil.

28

Ahir dematí, després de deu mesos de govern, el President **Cristòfol Soler** va nomenar el seu primer executiu amb homes i dones de la seva confiança en els llocs més "delicats". Durant tot el matí i l'horabaixa s'escoltà el renou dels que esmolaven les navalles preparant la venjança... Avui ha esclatat la bomba: Soler ha dimitit després que en una reunió d'urgència convocada per **Cañelles** el

grup parlamentari del PP el reprobàs "*per qüestions de forma*". El més curiós és que **Joan Verger** (declarat enemic de Cañelles pel control del PP Balear) va venir a bé a la *conspiració* a canvi d'esser el pròxim President del Partit... Si les "formes" de Soler eren inacceptables, les "formes" de Cañelles i de Verger què són?!

Cristòfol Soler

29

Jaume Matas, fins ara Conseller d'Economia i Hisenda del Govern Balear, que havia d'esser nou conseller de Comerç, Indústria i Agricultura en el "non nato" govern Soler, ha estat nomenat per a substituir-lo... Aquest, també s'ha cobert de glòria després d'esser un dels que votaren en contra del seu President!. Però eh que sí que hauria acceptat el càrrec que li oferí Soler si Cañelles no hagués miolat? L'ambició és una necessitat política, és cert, però és també un mal principi per a la decència!

Aprofitant el rebombori, **Mateu Morro** del PSM, dimiteix com a diputat del Consell de Mallorca perquè diu que no s'identifica amb la política de residus del Consell i del "Pacte de Progrés". "*A rio revuelto...*" ■

DIETARI DE FETS I FESTES

per Cati Jover

març

15

Si arribau a Estellencs de nit vos recoman que per un instant aixequiu la vista de la carretera i mireu el nou aspecte dels "Rentadors". La il·luminació nocturna afaavoréix i ressalta la neteja que s'ha fet de les pedres i la nova teulada. Ara bé, si arribau de dia passau de llarg i no mireu amunt, perquè el trist aspecte de les façanes veïnes vos demostrarà com a vegades la lletjor del patrimoni particular pot comprometre la bellesa del patrimoni col·lectiu.

20

Avui han fet el funeral per na Margalida "Torrada". Tenia 83 anys. Descansi en pau.

23

L'Ajuntament havia convocat per avui vespre a les vuit una reunió dels usuaris del varador. La reunió ha estat molt interessant. S'havia de parlar de com s'havia de dur la nova concessió i s'ha acabat amb crits i acusacions duríssimes. Les postures han quedat ben clares per part d'alguns. El problema és que no tothom és valent i s'atreveix a parlar ben clar i, d'altra banda, n'hi ha que prefereixen no saber res i viure a les fosques. Algú hi ha també que no maneja ben bé el calendari quan se posa a cridar: Això és el 36! Això és el 36!. Senyor meu, estam en el 96 i -si Déu vol- no hi haurà una altra guerra civil per molt de greu que

això li sàpiga. Mai he vist que amb crits i bregues s'arregli res.

30

És a punt de començar la I^a edició del Torneig de Futbol entre Estellencs i Banyalbufar que es celebrarà allà i aquí pel sistema de lliga i a doble volta. Els partits a Estellencs se jugaran al pati de les escoles. Diuen llengües mal intencionades que coneguda la notícia, exbatles i exregidors d'aquest Ajuntament es preparen per participar-hi. Si els resultats no són del seu gust sempre seran a temps d'impugnar els partits per "l'ús indegut de les instal·lacions".

abril

4

Ja som a Pasqua. Han fet la processó del Dijous Sant amb molts pocs "cofreres"... Aquí es demostra que Mallorca no és província d'Andalusia, Palma no és Sevilla, ni Estellencs és Lucena del Puerto.

13

Mateu Vallori, Miquel Do-

menge i Gaspar Bosch, de l'equip de "Sa Cafeteria d'Estellencs", s'han classificat per a la següent i definitiva eliminatòria del "Ier Campionat de Mallorca de Truc a Sis" que s'ha celebrat en el "Pueblo Español" de Palma. Sort, amics!

18

Gràcies a Déu avui hi ha hagut un naixement. La criatura es dirà Raimundo i és fill de na Bablina i n'Ursus, que són suïssos... És igual si no són estellenquins... el cas és que el nin ha nascut aquí que bona falta fan alegries com aquestes en el poble. Enhorabona als pares i que l'infant creixi sà i fort entre noltros i en aquesta vall.

19

Avui mos ha deixat na Francisca "Revulla". Tenia 93 anys. Descansi en pau.

20

Avui capvespre n'ha passada una de grossa. Mentre es feia el funeral per madò Francisca "Revulla" han anat a avisar a madò Esperança "Llopis" que anàs a ca seva tot d'una, que el seu homo no se trobava bé... Han avisat a na Sefa però ja no hi ha hagut res a fer.. En Tomeu Suau ha

mort mentre mirava el partit de futbol entre el Barça i l'Atlètic de Madrid. El futbol i el Barça eren la seva gran passió.

No hi ha hagut sort. Les cartes no han acompanyat els nostres "truquers": en Teo, en Miquel i en Gaspar no han pogut jugar la final del Torneig de Truc "a sis". Llàstima! un altre any serà.

21

Com cada any ha passat la Volta a Mallorca amb Moto, i com cada any hi ha hagut els mateixos embossos a Plaça: un autocar que no podia voltar, els cotxes que no passaven, i així dues hores de renou i pitades. La Guàrdia Civil -com era de suposar- no ha fet acte de presència. Segur que eren a altres llocs "més importants".

A les 19,30 hores hi ha hagut les exèquies per en Tomeu Suau, i mitja hora més tard el funeral. Descansi en pau.

24

Un conte: "Això eren i no eren tres homes davall "Sa Porxada. Eren les vuit del dematí i "Es Correu" a punt de sortir cap a Palma. Un d'aquells homes llegia amb veu alta el taulell d'anuncis de l'Ajuntament:
- Massa paperassa hi ha aquí!
- Molta i la majoria sobra!
- Saps que te dic: que res! res faran aquests!
"Es Correu" arrancà i els tres homes se'n varen anar com cada dia a fer un cafetet al "Club dels Vells i Honorables Salvapàtries Estellenquins".
"I colorín colorado..." Fi.

28

DIETARI DE FETS I FESTES

Avui Estellencs ha celebrat per primera vegada la festivitat de Sant Jordi, el "Dia del Llibre". La nostra Plaça era plena de taules amb llibres de tota mena i per a totes les edats. Entre tots els llibres cal ressenyar la presentació d'un llibre molt nostre: "*Las Agustinas, Hermanas del Amparo en Estellencs (1874-1958)*", escrit i publicat pel nostre historiador particular Joan "Minyó". Des de les 11 del matí fins devers les cinc de l'horabaixa s'ha vist molta animació de gent i nins per amunt i per avall, i pareix que també s'han venut molts de llibres. ¡Cada 15 dies hi podria haver un Sant Jordi que celebrar!

maig

4

Avui han batejat la filla dels amos d'"Es Collet".

A l'horabaixa, a les set i mitja, hi ha hagut una reunió en el Saló d'Actes per tornar a activar les classes de boleros. S'han fet dos grups: un pels més petits i un altre pels grans. Pels nins les classes seran els dissabtes a les sis i mitja. Pels grans mitja

hora més tard, a les set.

A les vuit s'ha presentat en societat la primera revista en la història d'Estellencs -aquesta que teniu ara en les mans: "*A Vistes des Poble*". La presentació a anat a càrrec d'en Xisco "*de Sa Tanca d'Abaix*" que amb un to a vegades molt seriós i a vegades divertit ha volgut deixar molt clar el caràcter obert i independent de la publicació. *Obert* a tothom que hi vulgui participar i tenguí coses que dir o que contar. *Independent...* "fins i tot dels independents". Esperem que tothom s'hi subscriuï i que a Estellencs hi hagi revista per a molts d'anys.

6

Aquesta matinada ha acabat

de patir en Juan Acosta, en "*Joan de's Broll*" o "*Joan de's Millar*". Mai més tornarem a escoltar-li la seva història del *Crucero Balears* que tantes vegades ens va contar. Avui horabaixa mateix s'han fet les exèquies i el funeral per la seva ànima. Descansi en pau.

7

Avui surt publicat en les pàgines del "*Diari de Balears*" que l'Ajuntament d'Estellencs vol muntar una emissora de ràdio municipal. Segons la informació del rotatiu escrit en català, el pressupost de les instal·lacions quasi multiplica per 10 el pressupost municipal que és d'uns 46 milions de pessetes. *400 milions de carretades de p...!*

10

Avui li ha amollat a ploure! Feia tres o quatre dies que estava ennuvolat. Molt d'oratge però ni una gota. En tot el dematí i fins devers les quatre de l'horabaixa han caigut uns 17 litres, que ja està bé! L'aigua sempre és ben rebuda... però aquesta vegada cal passar pena pels albercocs i les cireres. Me pareix que en menjarem ben poques aquest estiu!

11

Avui han començat les classes de boleros. Són molts els que han començat. Esperem que no decaigui.

El nostre batle es queixa en el "*Diari de Balears*" que a Estellencs la falta de Normes Subsidiàries frena urgents projectes municipals. Tomeu Pericàs manifesta però en aquest diari que tan o més important que això és el fet que la situació actual de suspensió de llicències d'obres impideix incrementar el volum de les edificacions o fer edificacions noves, la qual cosa permetria la rehabilitació de moltes cases antigues i l'establiment de noves famílies. "*Evidentment, diu-ni farem urbanitzacions ni parcel·lació de zones, entre altres coses perquè estam inclosos en la Llei d'Espais*

BAR - RESTAURANT
MONTIMAR
CUINA MALLORQUINA
ESTELLENCs - Mallorca
Tel.: 618576

Restaurant
SON LLARG
Plaça Constitució, nº 6
Telèfon 61 85 64
07192 Estellencs - Mallorca

DIETARI DE FETS I FESTES

Naturals". Mentre el nostre batle ho tengui així de clar no s'ha de passar pena.

12

Per avui dematí hi havia organitzada una excursió en Es Torrent de Biniraix. S'ha sortit amb bus fins a Lluc, però en esser allà, com que plovia, s'han pres un cafetet esperant que s'estiràs... Ca! No ha aturat de plovisquejar i han hagut de tornar cap aquí amb el cul abatut i la cara alegre. Esperem que la tornin a fer un altre cap de setmana perquè hi havia molta de gent apuntada.

13

Dia sí dia no surt una notícia d'Estellencs en el nou "Diari de Balears". I això està molt bé (sempre que no siguin males notícies). Avui la notícia de referència parla que la Plaça d'Es Triquet serà remodelada: s'empedrerà de ben nou i s'hi deixarà més espai pels vianants en perjudici dels cotxes. Així mateix -diu la notícia- altres carrers de S'Araval, de S'Arracó i del Rector Palmer seran també empedrats i dotats de fanals, bancs i jardineres. Les obres començaran tan prest com GESA i Telefònica iniciïn les seves obres per fer passar les seves línies per da-

vall el trespol... Aquest poble pareixerà aviat un betlemet! Vagi per endavant l'enhorabona al nostre Ajuntament per iniciatives com aquesta!

18

L'Ajuntament ha donat permís per a obrir un nou comerç en es poble. Es diu "Bazar Rural" que ve esser com una botiga de les d'abans, on hi pots trobar des d'una lletuga fins a un rodet de fil. El local on s'instal·larà és a la "Cotxera d'en Reus", aquí a la Plaça.

Me conten que a un altre comerç (*Pizzeria Jardini*), l'Ajuntament li acaba de concedir el permís definitiu d'obertura ¡vuit anys després d'haver-ho sol·licitat!. Pareix

esser que la sol·licitud "s'havia perdut" dins d'un calaix municipal. En Salvatore es deu demanar com de gran és aquest calaix que en vuit

coeja. Com a conseqüència de la coneguda i fortuïta *de-capitació* de l'estatueta del sant, va esser necessària la seva restauració, i de pas, netejar-li les robes. Els problemes, com sempre, venen a l'hora de pagar: pareix que l'import de la factura es digne dels millors modistes de París.

28

Avui ha nascut un altre nin en es poble... Bé, una nina: la filla de n'Azu i en José. El part pareix que ha anat molt bé. Tots estam d'enhorabona: després de tantes baixes que hi ha hagut darrerament dos nadons són un motiu d'alegria per a tots.

31

Estellencs: "*Expediente X*". La història és simple: fa tres anys que GESA i l'Ajuntament havien "perdut" un comptador municipal de l'enllumenat públic, i per més que el cercaven no el trobaven per enlloc. El misteri però, no és la seva desaparició: el més misteriós és que el comptador ha tornat al lloc d'on va desaparèixer tosolet i sense avisar! Ningú sap on ha estat aquests tres anys, però sí que ens ha deixat, en record del seu viatge, una factura de 350.000 pessetes!.

anys ningú se n'adonà que hi havia el seu expedient "perdut".

25

"Tangos", "sambes" i altres modalitats de ball han engrescat dissabte rera dissabte moltes parelles del poble. Ara, acabat el curset, només queda veure els resultats... Les Festes Patronals seran un bon escenari per contemplar qui és el millor Fred Astaire i la millor Ginger Rogers del poble.

26

La celebració de la darrera Festa de Sant Antoni encara

AJUNTAMENT

D'ESTELLENCES

Oficines municipals

Carrer de Sa Síquia, 4 - 1er.
TEL. 618521. FAX. 618670

*L'Ajuntament d'Estellençs desitja a tots els seus veïns i residents
unes molt bones festes patronals
Molts d'anys a tots*

HORARI D'ATENCIÓ AL PÚBLIC

De dilluns a divendres
de 9.00 h. a 14.00 h.
Dissabtes de 11.00 h. a 12.00 h.

HORARI DEL BATLE

Dimarts i divendres
de 11.00 h. a 14.00 h. prèvia cita

HORARI DEL SECRETARI

Dimarts i divendres
de 12.00 h. a 14.00 h.

HORARI DE L'ARQUITECTE MUNICIPAL

De 9.00 h. a 11.00 h. els dies
Agost: 2 i 22.
Setembre: 13 i 27.
Octubre: 11 i 25.
Novembre: 8 i 22.

RECOLLIDA DE FERRALLA

El primer i tercer dijous de cada mes
que la setmana sigui completa.
Es pot deixar des del dia abans al costat
dels contenidors de fems del torrent.

RECOLLIDA DE FEMS

Els dilluns, dimecres i divendres
a la nit

PER UN MILLOR SERVEI DE RECOLLIDA DE FEMS

Pregam que utilitzeu els contenidors.
Emprau sempre bosses tancades.
Traieu preferentment els fems el mateix dia que s'han de recollir.
Utilitzeu els contenidors de vidre, paper i cartó per depositar aquests materials.

CRÒNICA MUNICIPAL

El segon trimestre del 96 s'ha caracteritzat per un major assossec en les relacions de les dues formacions polítiques presents en l'Ajuntament

Vint milions més que l'any passat pel pressupost municipal d'enguany

Els Pressuposts s'aprovaren inicialment amb les abstencions dels dos regidors d'IDEES i de na Magdalena Palmer del grup de Govern

A VISTES DES POBLE.-

El desenvolupament de les tasques municipals ha entrat en la fase de normal administració centrada sobretot en la preparació dels pressupostos per enguany. Aquesta preparació ha estat per a les dues formacions la qüestió més important, tant que ha permès deixar de banda altres assumptes espinosos.

En la sessió ordinària de dia **16 d'abril**, entrà a formar part del Consistori Miquel Vidal Palmer (*Miquel de Sa Vinya*). El nou regidor -que en aquesta sessió va prometre el càrrec- ho és en substitució de Jordi Buxó, que havia dimitit el passat mes de febrer.

En aquest Ple s'ha de destacar que es donen per finalitzades les obres del Cementeri (primera i segona fase). Els dos grups es manifestaren d'acord a valorar que, a part d'algunes petites deficiències per sanejar, el resultat ha estat prou bo.

Miquel "de Sa Vinya", nou regidor municipal en substitució del dimitit Jordi Buxó

En un altre punt de l'Ordre del Dia es presentaren en aquest Ple les bases per a l'oposició a la plaça de saig que en aquest moment ocupa Gaspar "Capa".

Per finalitzar, el grup municipal IDEES va plantejar al Consistori la seva preocupació motivada per la presència d'un vaixell que està fent prospeccions d'arena a la costa de Banyalbufar i que juntament amb els articles que s'han publicat en els diaris fan pen-

sar en un imminent inici del projecte d'extracció d'arena, si bé a nivell institucional ningú diu saber res. El grup municipal de l'oposició demanà al Batle que s'iniciïn les gestions pertinents i que en el cas d'esser necessari es fes una declaració institucional. El batle, Tomeu Pericàs, manifestà que el seu grup coincideix plenament en la preocupació del grup d'oposició i que es faran tots els esbrinaments que calguin.

En finalitzar la sessió, el nou regidor municipal Miquel Vidal, convidà els presents a cava i pastissos.

En la sessió extraordinària de dia **30 d'abril**, el grup de la majoria municipal presentà els pressupostos per a l'any en curs. El Pressupost suma la quantitat de 48.965.835 pessetes, vint milions més que la quantitat pressupostada de l'any passat.

El capítol d'inversions previs-

tes està quantificat en uns deu milions de pessetes, mentre que l'apartat més important és el de personal que suposa pràcticament el 40 per cent de les previsions econòmiques.

El pressupost municipal aprovat per l'any 1996 no arriba als 50 milions de pessetes

Les inversions previstes són majoritàriament per al manteniment de diversos serveis i amb una partida de més de dos milions per a obres incloses en el Pla d'obres i serveis del Consell. Entre elles, la remodelació de la Plaça d'Es Triquet, que té un pressupost total d'aproximadament 13 milions de pessetes amb una aportació municipal de

2.011.650 pessetes.

Les novetats més importants són principalment les partides destinades a l'elaboració de les Normes Urbanístiques Subsidiàries i la destinada a la compra de terrenys per a aparcaments. S'ha de destacar que a partir d'ara els futurs ingressos del Varador entraran en el Pressupost Municipal. Per altra banda cal destacar una partida destinada a l'assistència social i dues partides destinades a subvencionar l'Associació Cultural d'Estellencs (580.000 pessetes) i les "Serenates Guitarrístiques d'Estiu" amb 1 milió de pessetes.

Una partida de 3.757.000 pessetes es destinarà a l'adquisició de terrenys per a aparcaments de cotxes

Malgrat això, el debat polític sobre els pressuposts quedà en un segon pl i les discussions es centraren fonamentalment en qüestions tècniques i de matís. El grup de Govern proposava sumar a la plantilla de personal de l'Ajuntament dos peons de reforç per al saig, amb un contracte temporal de tres mesos. El grup de l'oposició va manifestar-se contrari a tals contractacions per no creure-les necessàries o que, al manco, s'havien de justificar millor tals necessitats. Finalment s'acordà la contractació d'un sol peó de reforç amb un contracte de quatre mesos.

Entre els acords, s'aprovà una partida de 3.757.000 pessetes per a l'adquisició de terrenys destinats a aparcaments pels cotxes.

Les discrepàncies entre els dos grups sorgiren inevitablement quan es tractà el tema dels comptes del Varador. L'escassa transparència dels comptes va motivar que el grup de l'oposició reclamàs un control comptable més rigorós i fiable que el presentat i no acceptàs que aquests doblers entrassin a formar part dels Pressuposts com una partida més en el capítol d'ingressos; si de cas, podrien entrar-hi com un remanent de tresoreria d'anys passats.

La votació d'aprovació dels

pressuposts donà com a resultat: quatre vots afirmatius i tres abstencions (entre elles, l'abstenció de na Magdalena Palmer del grup de govern). Els dos regidors del grup IDEES manifestaren la seva discrepància i s'abstingueren davant la falta d'explicacions de projectes de cada àrea.

El grup de l'oposició es manifestà crític amb els comptes del Varador i reclamà un rigorós control comptable abans de la seva inclusió en els pressuposts

Es dona la circumstància que aquesta aprovació pressupostària es fa sense que s'hagin tancat els pressuposts dels exercicis anteriors.

La sessió extraordinària del 17 de maig fou d'una absoluta calma. El Batle va redistribuir les funcions que ell mateix havia assumit quan la dimissió de Jordi Buxó, atorgant a Paquita Bauzà les regidories d'Urbanisme i Medi Ambient, i a Miquel Vidal les de Sanitat i Serveis, a més de les competències de la Comissió del Varador.

En aquesta sessió es determinaren les quotes tributàries de llicències urbanístiques per 1997, que queden en 5 mil i 10 mil pessetes per obres menors i majors respectivament.

Paquita Bauzà assumeix a partir d'ara la sempre delicada regidoria d'Urbanisme i Medi Ambient

El grup municipal IDEES s'adherí a les jornades en favor de la llengua i de l'autogovern. Però l'anècdota del Ple va ésser que després de quasi deu anys se li concediren a Salvatore Nicosia les llicències d'obertura de la pizzeria que estaven "pendents" a l'Ajuntament des de 1987 amb tots els papers en regla. □

OPINIÓ

Per fi s'han presentat a Estellencs uns pressuposts municipals com Déu mana (i la Llei prescriu). Els Pressuposts són l'instrument cabdal de tot Ajuntament per controlar el què es gasta i en què. Són essencials no tant sols per a la transparència i el control sinó, i sobretot, per a la realització d'una gestió pública eficaç.

A favor dels pressuposts presentats s'ha de dir que és innegable que l'equip de govern no els ha redactat per complir el tràmit, sinó que els ha fet amb cura i voluntat política de transparència. En contra, s'ha de criticar l'actitud de certs regidors poc compromesos amb la seva responsabilitat. Per exemple, es nota a faltar la presentació d'un catàleg de llocs de feina per part de la regidoria de Funció Pública, així com l'absència d'una mínima programació argumentada d'actuacions a realitzar per part de la regidoria de Cultura. D'això res se'n sap... i el que no figura en els pressuposts no existeix.

D'altra banda és de lamentar que s'aprovin els pressuposts d'enguany sense que s'hagin tancat els dels exercicis anteriors, responsabilitat de l'anterior Consistori, així com que els comptes del Varador quedin inclosos com un concepte més en el capítol d'ingressos sense que ni tant sols s'hagi pogut verificar la comptabilitat d'aquesta partida sempre fosca.

Aquest dos fets són els que han fet malbé la possibilitat de deixar-ho tot fermat, tancar definitivament amb la gestió municipal anterior i aconseguir un consens unànime. I és una llàstima perquè ara mateix les relacions govern-oposició passen per un moment d'immillorable normalitat política.

Per fi, complits el tràmits legals, és a dir, publicació, exposició pública i aprovació definitiva, ja no serà necessari -com en els darrers anys- demanar explicacions quedant-te sempre amb la sensació que t'amaguen alguna cosa. Això ja s'ha acabat. ¡Per fi!

□ "Pino" Sturniolo.

CORREU DELS LECTORS

A VISTES DES POBLE LLISTA DE CORREUS 07192 ESTELLENCES

Recomanam als lectors desitjosos de fer una aportació a aquesta secció que s'esforcin a reduir l'extensió de les seves cartes: com més breus, com més condensades, més probable serà que puguem publicar-les. D'altre banda hauran d'anar degudament signades per autors plenament identificats (nom i llinatges, DNI, adreça i número de telèfon). No es publicaran cartes anònimes ni pseudònimes. Tampoc es publicaran aquelles cartes que pel seu to puguin ésser considerades insultants, com així mateix aquelles que pel seu contingut atentin contra el sistema de llibertats públiques i privades que defensa la Constitució i la Declaració Universal del Drets Humans.

A VISTES DES POBLE

respectarà la llibertat d'expressió i la voluntat dels qui vulguin expressar-se en castellà.

En qualsevol cas, les incorreccions ortogràfiques o sintàctiques seran responsabilitat de l'autor. El director d'aquesta revista no es compromet a mantenir correspondència -ni particular ni pública- sobre les comunicacions adreçades a aquesta secció, no es fa responsable dels temes tractats, ni té perquè identificar-se necessàriament amb les opinions exposades.

Demanam que a ser possible les cartes adreçades al "Correu dels lectors" estiguin escrites a màquina o ordinador per facilitar la seva lectura, interpretació i transcripció tipogràfica. Si no pot ésser, bastarà que la lletra sigui ben clara.

22

TELÈFONS D'INTERÈS

Ajuntament d'Estellencs	618521
Centre de Salut d'Esporles	611101
Farmàcia d'Estellencs	618653
EMERGÈNCIES GENERALS (tots els serveis)	112
Urgències mèdiques	061
Son Dureta	175000
Urgències Son Dureta	175012
Ambulàncies Samur	736694
Ambulàncies Insulars	200706
Ambulàncies Grogues	736694
Protecció Civil	176417
Salvament marítim	900-202202
Guàrdia Civil	062
Guàrdia Civil d'Esporles	610223
Guàrdia Civil d'Andratx	235022
Tràfic (informació carreteres)	900-123505
Policia Nacional	091
Policia Municipal Palma	092
Bombers Palma	080
Bombers Mallorca	085
Incendis forestals	176117
Aeroport Son Sant Joan	789000
Aeroport Informació	789099
Iberia (reserves nacionals)	901-333111
Iberia (reserves internacionals)	901-333222
Port de Palma	715100
Gesa (avaries elèctriques)	274000
Telefònica (avaries)	002
Informació (provincial/nacional)	003

Tel: 618550 - 618529
Fax: 618511

HABITACIONES CON VISTA AL MAR
BAÑO - TERRAZA
AGUA CALIENTE Y FRIA
CALEFACCION CENTRAL
SERVICIO ESMERADO
COCINA SELECTA

ESTELLENCES
(Mallorca)

RESTAURANTE BAR

SERVICIO PERMANENTE
DE 9 A 20 HORAS

COCINA INTERNACIONAL
ESPECIALIDAD EN BODAS
COMUNIONES Y BANQUETES

ABIERTO TODO EL AÑO

Mirador Ricardo Roca

ES GRAU
CARRETERA ANDRAITX - ESTELLENCES
MALLORCA

PARA RESERVA DE MESA

TEL. 618527 - ESTELLENCES

LA QÜESTIÓ URBANÍSTICA

La suspensió de llicències d'obres decretada per la Comissió Provincial d'Urbanisme ha posat avui més que mai damunt la taula la sempre delicada qüestió urbanística. Els dos grups municipals examinen el problema que sofreix el nostre municipi.

TRAÏDOR ÉS QUI NO AVISA

Jordi Magrinyà i Palmer (IDEES)

La situació urbanística a Estellencs està passant per uns moments molt delicats que demanen d'una certa reflexió i conviden a fer-ne un seguiment intens durant la resta d'aquesta legislatura.

La Comissió Provincial d'Urbanisme (CPU) fa més d'un any que va decretar la suspensió de llicències d'obres de nova construcció al casc urbà del poble i que serà vigent mentre el Consistori no redacti i aprovi un pla definitiu d'ordenació urbanística, les famoses Normes Subsidiàries. A més, i durant aquest període transitori -aproximadament dos anys- se'ns obliga a estar sota la tutela de la Comissió de Patrimoni Històric i s'exigeix la seva aprovació definitiva per a qualsevol llicència d'obra de certa importància. No és estrany idò que amb aquestes condicions inicials de treball s'hagi creat en el darrer any una certa confusió i inseguretats entre els ciutadans.

Però la gent sap perfectament -o ha de saber- que aquesta molesta suspensió de llicències és un càstig que s'han guanyat a pòls els anteriors consistoris del Partit Popular que en els darrers quinze anys no han sabut -o no han volgut- adaptar-se a la legalitat i han practicat una gestió que no ha fet sinó deteriorar el nostre patrimoni urbanístic.

Han estat molts d'anys, quinze, per poder-se posar al dia, resoldre problemes i mancances i oferir unes mínimes garanties jurídiques i d'igualtat. Però res d'això ha succeït, tot lo contrari. Per això, avui sorprèn que els que no posaren en el seu dia la voluntat política es facin -ara quan ja és tard- els ofesos o els sorpresos. Tothom sabia de les conseqüències i que l'actual i crítica situació arribaria un moment o altre.

A partir d'ara i totalment al marge d'aquests antecedents i lliures de responsabilitats prèvies, la nostra agrupació IDEES està treballant a l'Ajuntament oferint propostes i solucions concretes que a vegades són recollides per l'actual equip de govern. Durant aquest primer any hem reclamat al PP municipal actuacions urgents i decidides que accelerin al màxim el procés de redacció i aprovació de les Normes Subsidiàries, professionalitzar la gestió municipal en matèria urbanística, cuidar i millorar la qualitat i acabats de les construccions i edificacions, informar continuadament els ciutadans i donar suport jurídic a tots els mestres d'obres (greument afectats per aquesta situació de bloqueig).

Sabem que qualsevol mesura administrativa que es prengui haurà de ser acceptada en un ampli consens general que garanteixi l'efectivitat d'un nou marc d'actuacions urbanístiques (públiques i privades) controlat i harmònic. En contra d'aquest acord general i d'aquesta racionalitat només hi quedaran els partidaris de la improvisació, del "nyarro" i de la perillosa i poc recomenable il·legalitat. □

PER ENTENDRE LA SITUACIÓ

(PP) Tomeu Pericàs i Garcia

L'Ajuntament d'Estellencs té el repte d'assolir en aquesta legislatura la redacció de les Normes Subsidiàries i fer la delimitació del casc urbà. La finalitat és donar, per una banda, una normativa adequada a la realitat del poble, augmentant el sòl edificable en la mesura que sigui possible i previst per la llei, que permeti la reforma i construcció de vivendes i instal·lacions amb totes les garanties legals, i per altra banda, regular l'ús que es farà del sòl i donar unes normes d'estètica destinades a conservar i protegir el nostre entorn.

Moltes vegades els legítims interessos particulars s'enfronten amb una legislació que no permet aconseguir sempre el que es pretén, i això és interpretat com una postura restrictiva de l'Ajuntament al desenvolupament del poble.

Per entendre la situació, cal exposar una sèrie de consideracions que són les que marquen la pauta d'actuació del nostre grup al front de l'Ajuntament:

1.- Estellencs es troba afectat per la Llei d'Espais Naturals (LEN), llei de caràcter supramunicipal, i per tant, d'inevitable compliment.

2.- En aquests moments, la Comissió Insular d'Urbanisme del CIM, té decretada la suspensió de llicències d'obres en el casc urbà d'Estellencs.

3.- És d'obligat compliment remetre a la Comissió Insular del Patrimoni de Mallorca, tots aquells expedients d'obra que afecten a l'exterior, ja siguin habitatges o carrers.

4.- L'entrada en vigor del nou Codi Penal, afecta la responsabilitat penal de totes aquelles persones involucrades en el procés de concessió de llicències i execució d'obres (responsables municipals, arquitectes, mestres d'obres, etc.).

Davant això l'Ajuntament està donant passes importants per resoldre els problemes actuals:

- Hem contractat els serveis d'un arquitecte municipal que ens informa dels expedients d'obra i ens assessora en els temes urbanístics.

- Demanam que totes les sol·licituds d'obra compleixin els requisits per garantir que s'ajustin a la normativa legal vigent i estiguin en simpatia amb l'entorn.

- Estam en fase de concurs per contractar l'equip redactor de les normes subsidiàries i estudi de delimitació del casc urbà, que sens dubte és l'eix principal per al desenvolupament del poble i l'assignatura pendent i prioritària per a nosaltres. I tot això s'ha de fer amb un alt grau de sensibilitat, preservant en tot moment la tipologia del poble i el respecte a l'entorn.

En definitiva, ens trobam en un moment difícil urbanísticament parlant, però així i tot, estam convençuts i veim amb optimisme un futur esperançador per Estellencs. □

Què passa amb el varador?

Agrupació Independents d'Estellencs (IDEES)

Durant els darrers mesos, els usuaris i no usuaris del varador de Cala Estellencs es mostren preocupats per les notícies i rumors que corren pel poble sobre l'actual situació administrativa i les seves perspectives de futur. Què passa amb el varador? es demana la gent. Per aquestes raons prou importants i actuals volem aportar una primera i ràpida aproximació cronològica, així com uns apunts legals a tan complexa història.

"Són béns de domini públic marítim-terrestre, la zona compresa entre la línia de baixa mar i el límit de les ones dels majors temporals coneguts"... Aquesta simple i curiosa definició del domini públic "tot allò que la mar banya" no és més que l'article tercer de la famosa Llei de Costes 22/1988 i que situa, per tant, el Varador de Cala Estellencs i les seves instal·lacions davall la seva estricta tutela administrativa.

En un país amb tanta costa com Espanya i més encara en una illa com la nostra, és d'extrema importància l'existència d'una llei d'aquestes característiques així com la d'un reglament que l'apliqui (147/1989). Els principals objectius de la Llei són: determinar, protegir, utilitzar i actuar administrativament sobre les zones de domini públic marítim-terrestre i especialment sobre les voreres de la mar. Queda clar, per tant, que aquesta llei supedita qualsevol acció legal posterior de rang menor.

A principis dels anys 80 el Consistori d'Estellencs començà les gestions oportunes per poder construir un varador sobre una superfície pròxima a la platja. Era obligada, idò, l'existència d'una autorització i concessió per part de l'Administració Central (Articles 31 i 64). Els tràmits exigits començaren per la redacció d'un projecte tècnic a càrrec de l'inefable enginyer Jeroni Saiz, que recull a la memòria del mateix un pressupost total per

valor de 7.449.248 pessetes.

El dia 9 de març de 1983 sortien de l'Ajuntament la documentació i els escrits oficials dirigits al Ministeri d'Obres Públiques a través de la seva Delegació Provincial. Una vegada publicada a la premsa oficial i exposada públicament durant els mesos d'abril i maig de 1983 sense rebre cap al·legació, aquesta sol·licitud va sortir definitivament cap a Madrid.

La resposta, i quasi res!, va tardar tres anys d'arribar i així finalment l'ordre ministerial concedint l'autorització reclamada va quedar notificada per un document de vuit pàgines a l'Ajuntament d'Estellencs el dia 17 de juliol de 1986. Per la seva importància i per la falta de coneixement que fins ara es tenia d'aquest document volem destacar-ne els següents articles:

Art.2: L'autorització era vàlida durant 10 anys a comptar des del dia després de la notificació a l'Ajuntament, és a dir, que finalitzava el 18 de juliol de 1996.

Art.3: Les obres a realitzar es farien d'acord al projecte redactat per l'enginyer D. Jeroni Saiz.

Art.4: Les obres s'havien d'acabar 2 anys després de la data de notificació (1988).

Art. 10: L'Ajuntament estava obligat a conservar les obres en perfecte estat i a realitzar sota el seu càrrec les reparacions ordinàries i extraordinàries que fossin precises.

Art. 17: S'establia un cànon anual fix de 100.000 pessetes i de 40 pessetes el metre quadrat de superfície ocupada.

Ara bé, dins d'una cala situada a mar oberta i en plena Serra de Tramuntana, era evident que una simple explanada de varada no era garantia suficient de seguretat enfront dels possibles temporals. Per això, la Delegació de Costes va redactar un projecte complementari anomenat "Millora de l'Espigó de Defensa i Acondiciona-

ment de la Platja d'Estellencs" amb un pressupost d'obra de 24.117.324 de pessetes.

L'Ajuntament li donà l'autorització oportuna de construcció en el plenari de dia 20 de febrer de 1987.

Acte seguit es va iniciar la construcció del varador i de l'espigó. Aquestes obres sempre varen anar acompanyades de la polèmica administrativa, de les pressions públiques i dels grups ecologistes, de paralitzacions i de pròrrogues; fins i tot, d'interpel·lacions davant del Parlament Balear.

L'impacte de l'obra es va estendre a tota la Cala. El seu paisatge habitual va quedar profundament transformat i alterat.

Amb més pena que glòria i "a betcollades" les obres acabaren amb molt de retard a principis dels anys noranta.

Durant l'any olímpic 92, l'Ajuntament va començar la seva particularíssima gestió del varador amb l'adjudicació i distribució de plaçes. Aquestes s'atorgaren "a dit" al marge de qualsevol escrúpol democràtic. L'amiguisme i l'arbitrarietat provocaren greus injustícies en persones que malament complien tots els requisits es quedaren sense plaça o, en el millor dels casos, amb places marginals.

Per rematar aquest irregular procés, els usuaris hagueren de firmar uns confusos contractes privats on figuraven, entre altres condicions, les següents:

Clàusula 1: Es concedia una plaça numerada i nominal mentre duràs el termini de concessió atorgada a l'Ajuntament.

Clàusula 3: S'establia una quota única de 100.000 a 300.000 pessetes i una anual de 24.000 pessetes + IVA en concepte d'ocupació.

Des de la firma d'aquells contractes han passat uns anys de total obscurantisme on la falta d'informació

COLMADO BAR

ESTANCO

C/ del Mar, 12 - ESTELLENCs

Plaça Constitució, 4 Telf: 618576
07192 (Mallorca)

CERÀMIQUES

ESTELLENCs

CAFETERIA

ESTELLENCs

Tapas Variadas y Bocadillos
Estellencs (Mallorca)

Telef: 618516

TRIBUNA D'OPINIÓ

legal, administrativa i econòmica sobre la gestió i utilització del varador han estat motiu de preocupació i malestar entre la població d'Estellençs. Si afegim a més que la presència de forts temporals han provocat importants danys materials en les instal·lacions i en els béns particulars, la sensació d'inseguretat i de frustració entre els usuaris també ha anat en augment.

S'ha arribat a una situació econòmica tant caòtica com difícil d'entendre. Per una banda, ningú ha explicat mai als usuaris com se varen gastar 10 milions de pessetes de les seves quotes en la construcció del varador quan ja venia prèviament subvencionat. Així com, per altra banda, tampoc es pot explicar a cap estellenquí que per la mala gestió del seu Ajuntament s'hagin deixat d'ingressar des de l'any 1994 prop de 4 milions de pessetes en concepte de quotes que havien de revertir necessàriament en millores per a tots.

Després de les darreres Eleccions Municipals, era urgent que davant d'aquestes múltiples anomalies el nou Consistori conegués l'estat real de la situació. La nostra Agrupació IDEES va reclamar l'elaboració d'un informe jurídic i econòmic que recollís tots els antecedents i possibles responsabilitats.

Era necessari un document seriós per orientar les següents decisions de l'Ajuntament. Aquest informe no s'ha fet. Tal vegada per excessius temors, pressions i excuses, que han fet perdre a l'actual grup municipal del Partit Popular una immillorable ocasió per desmarcar-se dels modes i vicis dels seus antecessors.

Al marge d'aquestes importants divergències de criteri, els dos grups polítics coincidírem que a punt de finalitzar la concessió administrativa, era urgent iniciar la tramitació d'una nova concessió de cara als pròxims anys. Ara bé, a l'igual que la sol·licitud de l'any 83, els tràmits són regulats per l'article 74 de la Llei de Costes i el 146 del seu reglament. Això vol dir que saps quan comences però no quan acabes.

Per cobrir el buit que es crea entre la finalització de l'antiga concessió i el principi de la nova, en data d'11 de juliol es va demanar a l'actual enginyer cap de la Demarcació de Costes, Sr. Carles Garau, una "autorització temporal" del varador i de les seves instal·lacions.

La sol·licitud d'aquesta nova autorització temporal havia d'anar acompanyada, per esser efectiva, d'un nou plec de condicions econòmiques

i d'ús. Tampoc aquí podem sentir-nos satisfets. Una vegada més la redacció d'aquest plec s'ha improvisat a darrera hora sense un temps necessari pel debat, discussió i consens. Al nostre entendre l'equip de govern no ha volgut "agafar el toro per les banyes" i no s'ha atrevit a prendre les mesures que tard o prest hauran de fer-se efectives.

On és l'informació pública? En què han quedat les reunions amb els usuaris? On són les famoses i electorals "solucions" del PP? Com es determinarà l'accés de nous usuaris? ...

És imprescindible a partir d'ara la redacció d'un reglament complet i definitiu que reguli d'una vegada per totes el "què", el "com", el "qui", el "quan" i el "quant".

Tots els estellenquins, usuaris i no usuaris del varador, són prou importants i es mereixen esser escoltats amb totes les seves suggerències, experiències i alternatives perquè el tema del varador deixi d'esser un conflicte. Un conflicte que ja dura massa!

Per acabar, creim que val la pena un resum en forma de curtes conclusions:

1ª El procés d'adjudicació i distribució de les places del varador fou administrativament irregular.

2ª La concessió administrativa del varador atorgada a l'Ajuntament va finalitzar el passat dia 18 de juliol.

3ª Automàticament des d'aquesta data, els contractes firmats fa deu anys entre els usuaris i l'Ajuntament han prescrit i caducat.

4ª L'Ajuntament ha iniciat els tràmits per sol·licitar una nova concessió pels pròxims anys.

5ª L'Ajuntament disposa, a hores d'ara, d'una "Autorització Temporal" mentre no es tramiti la sol·licitud definitiva. En qualsevol cas, les autoritzacions temporals només són vàlides per un any.

6ª En aquests moments existeix un enorme buit legal que es podria resumir així: els usuaris no són "usuaris de dret", l'Ajuntament no té ara mateix cap concessió administrativa... i econòmicament el varador és un forat negre.

La pregunta del milió és:
¿ s'hauria pogut fer pitjor? .

FORN I PASTISSERIA

CAN VIDAL

Telf: 616574
PUIGPUNYENT

Restaurante

Coll des Pi

Telf: 618503
ESTELLENCES

"A ses monges no els hem agrait prou el que varen fer per noltros"

- Conversa amb Joan Jover Palmer, "Joan Minyó" -

per Francesc Palmer

Va néixer en el carrer de mestre Garriqueta o "carrer del dimoni", número vuit, -oficialment Carrer d'Antoni Maur- uns dies abans del Nadal de 1920 amb la idea fixa d'esser mariner i conèixer món. Mentre esperava complir els quinze anys es va dedicar, com tothom, a "mamar, plorar i jeure", anar a costura amb les monges i a l'escola amb el Rector. Allà, aprengué molta gramàtica, història sagrada i, fins i tot, llatí. Però només va poder complir el seu somni d'infant a mitges. La seva aventura naval va acabar amb una filtració pulmonar. El metge militar li va dir: "*¡Por donde pisa el buey, en la Marina nada!*" Va tornar cap aquí amb divuit anys i trenta-nou quilos mal pesats. A partir d'aquell dia, convertit en un naufrag de secà enmig d'un oceà de paperassa, no ha tengut més nau que una taula de l'Ajuntament.

És inimaginable pensar en aquest estellenquí il·lustrat però sense avinagar, si no és amb un paper davall del nas. Té per la tinta la mateixa addicció que altres tenim a la nicotina, al futbol, a les dones o al cognac -totes, afecions molt més perilloses. Es maneja per la vida amb aquest particular sentit de l'humor que caracteritza els "*cultivos*": un humor intel·ligent, i per tant, un poc sorneguer, un poc afilat. Té les faccions llises i netes dels homes que no han pres massa el sol, i una calba deserta, alliberada d'aquells exercicis d'enginyeria que va anar pentinant durant molt de temps. Davall d'aquelles dues clenxes entrellaçades d'esquerria a dreta i de dreta a esquerria, dins la casseroleta on hi bullia la seva curiositat innata, s'hi acaramullaren totes les històries i misèries que ha conegut durant els 40 anys que ha estat funcionari municipal a Estellencs. No hi ha hagut carta, instància,

document, sol·licitud o queixa que no hagi passat per les mans d'en "Joan es secretari" o no hagi quedat registrada en el cervell d'en "Joan Minyó". Avui, mitja història d'aquest poble i d'aquells quaranta anys roman classificada en notes, apunts i fitxes dins d'una col·lecció de carpetes de cartró en el seu bufet antic d'*Es Torrent d'en Cuc*. Ningú més que ell sap tot el que hi guarda allà dins, però a ben segur que ens coneix a tots i sap de quin peu ens calçam: "*Tots feim faltes d'ortografia*". Avui, un poc desenganyat i escèptic, passa per damunt de tot sense fer sang. Sap que en els pobles petits totes les ferides són sempre massa fresques com per deixar-les en l'aire. Veu el món, es a dir, Estellencs, amb la lucidesa dels savis que reconeixen que l'avui és molt millor que l'ahir però que no és segur que demà faci bon dia.

Decoren la seva cara unes ulleres de muntura metàl·lica, molt fines, que li confereixen l'aspecte d'un intel·lectual anticlerical, republicà i regeneracionista. Però no!. Just abans de començar aquesta entrevista venia de missa com Déu mana: tot endiumenjat.

Acaba de publicar un llibre sobre les monges a Estellencs "*Las Agustinas, Hermanas del Amparo en Estellencs (1874-1958)*" per rendir lloança a la seva feina humanitària i desinteressada que -diu- poques vegades se'ls ha reconegut.

- Per on començam?

- Per allà on vulgui! I a partir d'aquí el vaig deixar xerrar tant com i fins on- va voler.

-

- Als quinze anys me'n vaig anar a Palma i em vaig matricular a l'Escola de Comerç, però com que la meua vocació era d'esser "marino" també em vaig matricular a una escola de Marina amb di-

vuit assignatures: "maniobras", "recorrida", "navegación", "barcos", "guerra"... i tot aquest fester. Allà ens feren fer uns cursos intensius de timoner, radioescolta, radiotelegrafista i ens varen embarcar en un viatge de pràctiques amb el "Balears"... Després del primer viatge de pràctiques vaig tornar aquí fins que un peixater de Banyalbufar em va dir que havien enfonsat el "Balears"... En Joan Acosta hi era... Vaig agafar una bicicleta que no tenia gomes i me'n vaig anar cap a Palma a saber coses.

- Quins records té de la guerra?

- Jo llavors era un nin de setze anys enrolat com a mariner en el "Almirante Cervera": "*marinero voluntario para la actual campaña*"; i en els devuit anys "*desembarcaba licenciado en el dia de la fecha con dos medallas.... y la madre que lo parió...*"

Per a noltros la guerra era una "*juerga*"... Un al·lot d'aquesta edat no pensa les coses... ma mare sí que ho devia passar puta, però per jo, allò, era "lo més gran".

Un dia, un amic de Manacor (que per cert, avui ja és mort) em va dir: "*I ara no t'agradaria Jover que ens matassin... ens durien al nostre poble i ens rebrien com a herois*".

- Betuasase! -li vaig dir- *deixa, deixa!*... Així vaig viure jo la guerra.

- I acabada la Guerra Civil?

- Em vaig posar a cercar feina... A l'any 43, don Bartomeu Riera que estava de secretari d'Estellencs se'n va anar i em varen dir: *que saps escriure a màquina?* Sí. I d'aquesta manera vaig ingressar d'auxiliar a l'Ajuntament... Jo, llavors, tenia vint-i-dos anys i durant més de sis vaig substituir el secretari titular com a secretari accidental "*con el fin de hacer llegar a todos los rincones de España la Justicia Social de nuestro*

LA GENT I EL POBLE

ca... Caudillo".

- **Eren els anys de la postguerra...**

- La postguerra va esser molt dura. Aquí no hi havia ningú que tengués un cèntim, no hi havia ningú que dugués un duro damunt... no hi havia doblers... ni aquí ni enlloc!

- **Quines eren les seves funcions?**

- En aquells anys havia de dur la Secretaria Política, dels Estaments... la Falange... procurava estar a bé amb tots: amb els *blaus* i amb els *rotjos*... no hi havia cap vell que em *passàs per malla* perquè li havia de fer cobrar el retiro... encara que no pagàs!. Al mateix temps em cuidava de les qüestions socials. Era president d'Acció Catòlica del poble i, per tant, si un *tio* no anava a missa no em preocupava perquè això ja era assumpte del Rector, però si qualcú tenia greus problemes econòmics, problemes de suministre, llavors sí que hi havia de fer alguna cosa...

- **Supòs que durant tot aquest temps s'haurà guanyat enemics...**

- Jo he tengut enemics, "*por supuesto*", com tothom... però com va dir un: "en aquell banc d'allà hi ha els meus contrincants; els meus enemics estan aquí! en el meu banc, en el meu costat"... Uff!... de por!, de por!... els abusos i brutors que... deixem-ho fer. Ara el món s'ha compost un poc. Ja no hi ha aquelles coses... El batle que tenim avui m'agrada... pareix una persona honrada i decent... però ha d'anar alerta: el Poder fa tornar dolent!

- **Quins batles ha conegut com a secretari municipal?**

- En Bernat des Pont, en Francisco Teixidor, Es Putxeté, en Biel de Son Fortuny i en Bernat Trico. Amb el *Trico* em vaig jubilar a l'any 83 d'administratiu després de quaranta anys de "servicios prestados". Ja està bé, no?... Ara! n'estic ben content. Sempre, sempre, no n'he deixat a cap ni un, ni per vergonya (com diu la Doctrina) ni per malícia... Això és el que m'han ensenyat i això és el que he volgut fèr.

- **"Lo que se aprende en la cuna siempre dura"?**

- Ah! Això era el lema de Sor Adela Tomàs. Va morir quan jo tenia tres anys... Quan se'n varen anar ses monges d'Estellencs a l'any 1958, el primer plor va esser el meu... Me digueren: "*don Joan, hem de menester que ens pagui el passatge per anar-nos-en*". Vaig dir no!, no!... perquè vostès se'n vagin no els donaré res! de cap manera!... No fa molt encara qualcú m'ho va retreure això...

**"Ses monges
no se'n varen anar
ni per fam
ni pel tracte..."**

Va esser una falta? No ho sé. Pagar el passatge perquè venguéssin sí, però perquè se n'anassin?... Des de llavors jo estava amb un deute... tenia un corc... En aquesta gent no els pagarem mai el que han fet per noltros, i sobretot, el que han fet pels nostres pares que havien d'anar a fer feina de sol a sol... tots-dos!... Tot l'amor, tot l'afecte i tot el saber, des dels temps dels nostres padrins venia de "*Ca Ses Monges*"... Qui hauria cuidat de noltros si no hagués estat per elles?. L'Estat, és vere, cuidava dels més grans, però ningú cuidava dels més petits... només ses monges. El fundador sabia de què anava... era un bon home!. En la part religiosa no m'hi vull ficar, però en la part social... qui va torcar-nos la merda quan erem petits? qui ajudava d'una manera eficaç?.. i sense cobrar res! Saps que és de difícil de fer això!... Les famílies no anaven al jutjat, anaven a "*sa monja*"... no anaven al capellà, no! Quan hi havia un malalt, elles fregaven la casa... jo ho he vist això.

- **Per què se n'anaren?**

- Diuen que per falta de vocacions... però no va esser del tot així... Hi va haver moltes infàmies... En el poble les estimaven molt, molt!. No hi havia família, ni una!, que fes matances que no els enviàs *cosa*: un bocinet de llom... tomàtigs, taronges... no havien de comprar res. No se'n varen anar per fam, ni pel tracte... S'ha de dir també que des de l'any 54 la població d'Estellencs va baixar molt.

- **Els temps també han canviat...**

- I molt!... I no sempre a millor! Des que se n'anaren ses monges, Estellencs ha anat en orris: la moral, l'amor, l'afecte, la convivència, han desaparegut totalment... Ara només hi ha duros pel mig ... un odi, una tírria, una enveja... *¿Hi ha doblers a guanyar? ¿no? ¡idò fora! ja prendre pes c...!* Totd'una posen sa mà a sa cartera i se pensen que així es pot arreglar tot... On anam així? En els nins ja els eduquen així... Això és el que em fa por ... Els doblers són necessaris, ja ho sabem, però també hi ha altres coses... coses que no són res, però que en el final són les que valen. □

CONTRA L'OBLIT

Roves, lliures, unces, almuds, garbes, quarterades, cordes, braces...

Aquelles mides i mesures que empraven els nostres avantpassats

per Joan Jover Palmer i Catalina Jover Arbona

El 1791, el nou sistema mètric decimal entrà en vigència, en primer lloc a França i successivament s'establiren a quasi tots els altres països les mides d'acord amb aquest sistema. Per cert, amb la medicció del meridià s'establí una estació a Estellencs: "Sa Moleta de S'Esclop", lloc que encara ara és visitat pels descendents dels que treballaren allà amb motiu de l'establiment del metre, mida bàsica del sistema.

Abans, les operacions i comptes es regien amb altres mides que eren de tipus convencional a cada regió. Així i tot moltes tenien similituds, amb petites diferències.

Es publicaren distintes edicions i instruccions perquè es començàs a conèixer el Sistema Mètric. El 1852 aparegué la segona edició del "Nuevo Sistema de Pesas y Medidas" *con obligación por ley de que en las escuelas públicas y privadas vendrán obligados a enseñar con preferencia a cualquier otra matemática*. Per tant, els aspirants a professors d'Ensenyament Públic havien d'ajustar-se en els seus estudis al sistema nou. El nou llibre *Primer Cuaderno de Escuela Normal Central del Reino* del 1851 era obligat conèixer-lo i donar-lo a conèixer.

No hi ha cap dubte que suposà un gran treball dels professors d'Instrucció Pública, ja que havien de conèixer les diferents mides per a establir les taules d'equivalents entre les distintes províncies.

Vet aquí alguns exemples de diferències en les mides:

La "cana" de Mallorca (igual a la de Barcelona però diferent a la de Girona) fa 1,564 metre (8 pams aproximadament). I "mitja cana" és igual a 1 "vara" (0,782 metres aproximadament).

La "vara" de Burgos (836 mm), la d'Alacant (912 mm), la d'Almeria (833 mm), la de Canàries (842 mm), la de València (906 mm) i la de Tarragona (780 mm).

Amb les mesures de pes passava el mateix. La base de les mesures de pes era la lliura, la qual era diferent a cada regió: la "lliura" castellana feia 460 grams; la d'Alacant 533 grams; la de Castelló 358 grams; i la de València 355 grams.

Per pesar s'utilitzaven romanes fabricades aposta i d'una precisió inigualable en el seu temps.

Un "quintar" mallorquí era l'equivalent a 40,7 quilos; una "rova" eren 10,175 quilos; una "lliura" 407 grams; i una "unça" 34 grams. Una "lliura carnícera" eren 36 unces o 3 lliures anomenades "terces". D'aquí que la carn es vengués a terces, que feien 400 grams.

A Mallorca les "lliures" eren 12 "unces". Hi havia províncies on les lliures eren de 8 unces, altres de 10 i altres de 14. A Cuba les lliures eren de 16 unces, d'aquí que els sacs fossin *somerins*. Abans, quan Cuba era plena de mallorquins que hi feien feina, entre els estellenquins se sabia molt bé que les lliures cubanes eren molt superiors a les mallorquines. Els sacs eren de 100 lliures cubanes i pesaven molt més. Per això, per carregar i descarregar als molls de Cuba es cobraven bons sous.

Avui encara perduren a Mallorca diverses mides i mesures, especialment a la cuina (receptes antigues) i a la terra (superfícies de parcel·les de cultiu o muntanya) que per molts de segles foren recollidores dels nostres pesos i extensions i formen part de la nostra cultura i de la nostra tradició. Fins passada la Guerra Civil s'usaven

CONTRA L'OBLIT

com a úniques referències. Fins i tot s'usen avui en dia sense tenir en compte el sistema mètric decimal. Per exemple, el rendiment per trullada d'oliva es calcula per "quartans". Aquestes expressions en una collita d'oli són encara corrents: "retrà de 8 a 12 quartans", segons ret per quilo l'oliva en oli.

Una "quarterada" és la mida de superfície de 7.103 metres quadrats. Aquesta mida procedeix d'una decisió del rei Jaume I: després del Repartiment fixà dues "cordes" per banda amb el fi de determinar la superfície d'una quarterada.

La "corda" correspon a 20 "braces" del rei Jaume I: "*El rei Jaume I, bell homo major que altres un pam, era ben format, cara vermella, braços grans, valent i caritatiu*".

Tots els cronistes del seu temps estan d'acord que el Rei era alt de llargs braços, feia 2,1 metres d'alçada i "la seva braça" era de 2,107 metres. L'agrimensor, Pedro de Oscar (Hosca) amida amb una corda que tenia 20 braces del rei i que foren equivalents a 22 de Nunyo Sans o d'un altre home de talla regular.

Així, explicada la raó del valor d'una "corda" o "20 braces de Don Jaume" (o 22 de Nunyo Sans), podem determinar que feien una mida de 42,14 metres. "Dues cordes", una per cada banda, són per tant 84,28 metres que si els multiplicam per ells mateixos (base per alçada) ens dona una superfície de 7.103 metres quadrats.

Aquesta superfície ha servit de base a totes i cadescuna de les mesures pels terrenys de Mallorca, la qual cosa perdura (si bé es va imposant el metre, sobretot a les mesures de finques comprades per estrangers). En terrenys per a conreus o muntanya, els agricultors tradicionals es marquen les superfícies en hectàrees i reflecteixen el seu valor en quarterades, fent-ho constar així en les escriptures públiques ja que no hi ha pagès que entengui encara les mesures de terreny si no és a base de quarterades. La tradició apresada de pares a fills encara pesa molt!

La "quarterada" es divideix en *quartons* i *destres*. Cada "quarterada" (7.103 metres quadrats) són 4 *quartons*. Un "quartó" és divideix en 4 *horts*,

mentre un "hort" són 25 destres. Un "destre" és l'equivalent a 464,6 *pams*.

La "jovada" és una altra mida agrària. Una *jovada* són 229,19 àrees, l'equivalent al que podia llaurar en un dia una parella de bous. Avui en dia encara es compta per jornals de llaurar, o sigui, superfícies de terreny que es poden llaurar en un dia amb una bístia. "*La finca de l'amo en Bernat té tres jornals de llaurar*". D'aquesta manera ja es sap la superfície que té sense haver d'emprar cap altra mida.

Hi havia a més distintes mesures de volum segons es tractés de diferents productes. Així, per exemple, el blat o altres cereals es mesuraven amb *almuds*, *barcelles*, *quarteres* i *somades*.

Un "almud" és l'equivalent a quasi dos litres (1,950 litres). Sis almuds eren una "barcella". Sis barcelles feien una "quartera", i tres quarteres eren una "somada".

Si es tractava d'oli es mesurava amb *odres*, *mesures* i *quartes*. Un "ordre" eren tres mesures. Cada "mesura" era l'equivalent a setze litres, i cada quatre litres eren una "quarta". "Mitja quarta" era, per tant, dos litres d'oli.

A la cuina (o a la farmàcia) es mesurava amb *xícres*, *tassons*, *tasses* i *escudelles*. S'entenia que un "tassó" era una mesura de pes aproximada entre 200 a 250 grams. Una "escudella" eren 200 grams exactes, una "tassa" eren 100

grams, i una "xícara" eren 60 grams.

La llet es venia per "mesures", que eren iguals a un quint de litre. Un "cadaf" eren 12 *mesures* (2,4 litres).

El vi s'emagatzemava en bótes de distintes capacitats. Una "quarta" era l'equivalent al litre, mentre que s'anomenava "quartó de vi" al mig litre. Les botelles de vi eren de 0,78 de litre (o de *quarta de vi*).

Per acabar parlarem de la sega de cereals o de llegums. En es tall quan es segava es cantava i hi havia alegria, especialment si la collita era bona.

Les mesures de la collita, abans d'arribar a l'era (lloc on es batia) es classificaven. Diverses *safalcades* (manats a la mà) constituïen una "gavella". Diverses *gavelles* formaven una "garba"; a 10 garbes se li deia "cavalló". La collita sencera constituïa "sa garbera".

Mentre es feia la tasca, els homes i les dones es col.locaven en fileres cantant tonades com aquesta:

*"Sega, sega, segador,
Quantes garbes heu segades?
L'amo, jo no les he comptades
No arriba a un cavalló."*

Aquestes i moltes altres cançons es cantaven durant la jornada de segar, acompanyades del típic renou que produïa la falç al tallar. □

PLAÇA, QUILÒMETRE ZERO

Els contrabandistes d'Estellencs - 1ª Part

Excursió al "Mirador de Sa Punta de Son Serralta" i al "Torrent de Sa Tanca"

Carles Díaz

La senya de partida ja estava pactada. Bastava una senya de truc del "sen Mosó" i començava dissimuladament la ruta "per sa vorera" i amb "ses espardeñyes noves" ben amagades, ja que això era l'indici inequívoc que es pretenia caminar molt de nit.

Des de Plaça començam la nostra excursió en direcció a Banyalbufar com d'anduvi ho feien "ses colles de contrabandistes", un a un i per separat.

No eren ni aventurers, ni traficants moderns de drogues, ni membres de cap associació delictiva... només eren joves atrevits i coratjosos pares de família que després del dur jornal diari en el camp, substituïen la nit de descans per una travessia de sis o set hores sense llum, camp a través, per minúsculs xaragalls, amb més de cinquanta quilos de tabac a l'esquena, des de les nostres cales i calons fins, potser, Galilea o La Vileta, a Palma. I tot per cinc o set pesettes, segons el pes. Per la mare, pels seus fills, per poder comprar unes sabates noves, un vestit o per afegir qualcuna cosa a l'olla de cada dia. Els contrabandistes, els nostres contrabandistes (sense voler entrar en judicis morals, sense voler justificar res) són part de la nostra història... I la Història sempre mira amb altres ulls, amb els seus propis ulls, per damunt del bé i del mal, més enllà de la passió de l'instant que ens pertoca viure.

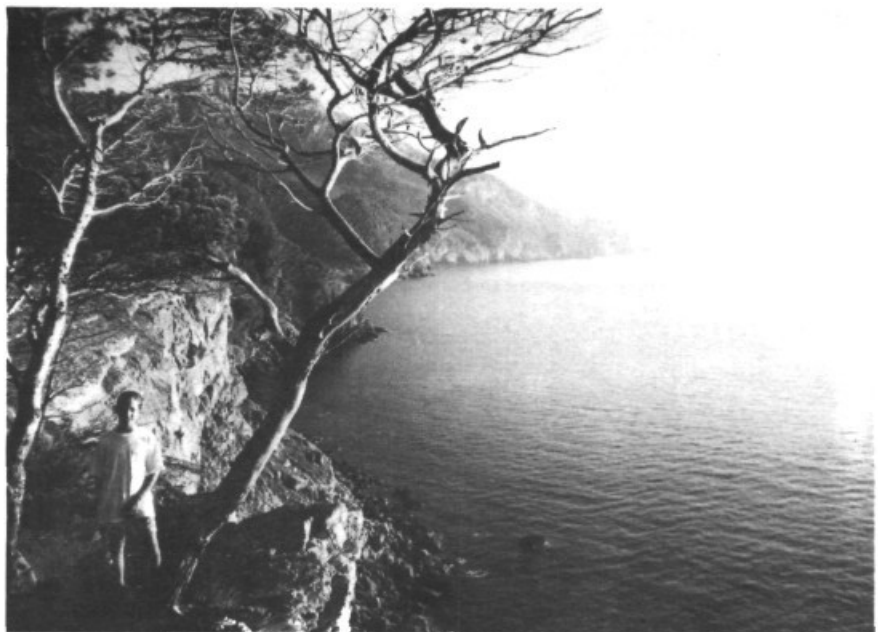
Sobrepassats els *Rentadors* i les *Escoles* agafam el *Cami d'Es Collet*. En uns deu minuts haurem travessat "*Ses Amitges*" i arribats a l'entrada de "*Es Collet*" tornarem a la carretera, sempre en direcció a Banyalbufar.

"El Cap" -que anomenarem Don Martí- ja havia pactat prèviament amb els carrabiners el lloc previst on "*no havien d'esser*". A l'hora indicada i justa, els carrabiners es reunien a pren-

dre cafè a S'Estanc o a Ca's Tix per a "no veure massa"; és a dir, per a no veure sortir del poble ningú en direcció a la costa. Don Martí era segur del tracte amb el "*Cap de Puesto*". Aquella "corrupció" no ens ha de sorprendre gaire. Tothom sap que en aquells temps els

tava per garantir les operacions de desembarc... i després dur la càrrega fins a Palma.

Aproximadament uns dos-cents metres abans del quilòmetre 92 de la carretera, just en un curva, i a punt de sortir del terme municipal d'Estellencs,

carrabiners sols cobraven un sou de vuit duros al mes i que habitualment ja se deia "*passa més fam que un carabiner*". Qualsevol batle sabia que a ben segur quan s'assaltava un galliner hi havia algun carrabiner pel mig. No era estrany per tant que allà per "*Sa Pica*", pel camí del cementeri, en el sorteig de les guàrdies nocturnes, quedàs concertada la zona que havia de quedar sense vigilar. Vàries eren les zones escollides pels contrabandistes per a fer els desembarcs: "*Sa Torre Nova*", "*S'Algar*", "*Es Torrent de Sa Tanca*", "*Ca's Xeremier*", etc... Tota una costa accidentada, verge i obscura per elegir, i homes amb molt de coratge era tot el que se necessi-

ens trobarem a mà esquerra unes barres de ferro pintades de verd, i a l'esquerra d'aquestes una edificació derruïda: "*Sa Teulera de Son Serralta*". Aquesta és el darrer rastre de les tres teuleres que funcionaven a Estellencs; les altres eren: la d'"*Es Pla de Sa Bassa*" i la d'"*Es Coll des Pi*". En aquesta on som (la de Son Serralta) encara hi podem observar la presència d'una enorme roda de pedra i de la seva base per a la preparació del material. Avui només són runes nostàlgiques, quasi prehistòriques, d'un temps desaparegut, quan Estellencs es defensava mal que bé amb una economia quasi de subsistència i autosuficient, i el contraband de tabac era una

PLAÇA, QUILÒMETRE ZERO

forma il·legal, duríssima i perillosa de guanyar uns duros per alimentar les famílies.

Des d'aquí trobarem dos caminols que es precipiten ràpidament cap a la mar. D'ells, agafam el primer en direcció nord-nord-oest. Davant tenim el Puig de Ses Donardes; nom que rep per la planta de pita que allà s'hi troba en abundància i que era molt utilitzada en aquell temps per a la fabricació de corda: se remullava, es desfeia, i amb les fibres seques se'n feia la corda. Uns deu metres més avall trobarem, a mà dreta, un altre corriol que ens conduiria de seguir-lo a "S'Algar". Noltros però, seguim pel mateix caminoli folrat de fullaca de pi que volta a l'esquerra, volta a la dreta, sempre cap a la mar, ens durà a n'Es Torrent de Sa Tanca.

La tenassa és inclinada. A baix, el blau de la mar és intens. A uns deu minuts, el camí gira definitivament cap a ponent descendint fins a un petit mirador: "Es Mirador de Sa Punta de Son Serralta". L'altura és considerable i la vista impressionant. A mà dreta i vista avall, "Sa punta de Son Serralta"; a mà esquerra, tota la costa, Cala Estellencs, i molt més al fons, "Sa Mola" que amaga l'illa de Sa Dragonera.

"El Llaüt d'Alger" fa estona que es passeja lentament per la costa esperant el moment apropiat per aliviar-se de la preciada càrrega que porta. Tabac sobretot. La nit és tancada, sense lluna.

Així és com l'estimen els contrabandistes. En la llunyania el patró de l'embarcació encén un cigarro per fer notar la seva presència als homes que l'esperen a terra amb els "secrets" preparats.

Des d'El Mirador de Sa Punta de Son Serralta, seguim caminant pel perfil del precipici als nostres peus. A la nostra esquerra la tenassa és rocosa i pedrada de vegetació. No ens torbarem més de deu minuts però a entrar altra vegada en el bosc, descendint ja definitivament entre antigues marjades destinades al cultiu de raïm per fer vi. Als quinze minuts ens trobarem amb un petit torrent que baixa del Puig de Ses Donardes i que flueix sec fins trobar-se amb un altre torrent: "Es Torrent de Sa Tanca". Sense entrar-hi, prenem el camí que discorre paral·lel entre pins i garballons fins arribar a la seva desembocadura a la mar amb un salt final d'uns dos o tres metres que fa impossible el seu accés directe.

Els "secrets" eren els amagatalls on s'hi emmagatzemava temporalment el tabac en saques de 100 lliures. Forats i excavacions de dos metres de profunditat i de quatre per quatre metres d'amplada, tapats amb bigues de pi ben amarrades, lloses o ramatge; i damunt de tot aquest andamiatge, dos o tres pams de terra que feien de sòtil per deixar-hi creixer l'herba i així camuflar-se amb el paisatge. Només es deixava una finestra prou ample com per poder-hi

entrar i sortir amb la mercaderia. Era l'amagatall perfecte. Avui en dia encara podem observar pels voltants les restes esfondrades d'alguns d'aquests "secrets".

L'accés a l'aigua només es pot fer uns cent metres més enllà recorrent "un xaragall de contrabandista", un corriol d'uns dos pams d'amplada que es desvia sigilosament cap a la dreta, primer pujant una tenassa, després i sortejant l'abisme, baixant fins el caló. Aquí és on de nit i amb un petit bot es descarregaven els llaüts més grossos que venien del nord d'Àfrica. Des d'aquí, des d'"Es Caló dels Contrabandistes", el tabac era transportat i dipositat als "secrets".

La primera part de l'operació estava complida. Els homes tornaven a ca seva abans que clarejàs per reprendre les seves feines habituals en el camp. Quedava encara per fer el més llarg i el més difícil: el camí cap a Palma... Però això ja serà en la pròxima excursió. □

Volem agrair la col·laboració que ens han prestat per fer aquest reportatge: Joan Bordoy, Bernat "de S'Estanc", Joan "Minyó" i Biel "Cultiva". A tots ells, moltes gràcies. Recordam la necessitat de demanar permís per passar per dins les finques i de respectar els seus béns.

Calle Baronia, 1-3
Tel. 61 82 45
07191 Banyalbufar
Mallorca / España

FESTES SANT JOAN BAPTISTA

L'escriptor ALEXANDRE BALLESTER va esser un pregoner de luxe per a les Festes de l'any passat

"Hi ha una força emotiva, atàvica, en cada poble que es congrega cap uns dies assenyalats"

Senyor Alcalde.
Digníssimes autoritats.
Senyores i senyors.
Amics:

És ben veritat que són més curts els camins del cor que no els camins de la terra. Per això, en el pensament, en el record i en l'estimació no hi ha distàncies.

I, perquè no hi ha distàncies, i sentint-me honorat per la convidada del vostre batle, jo, pregoner de velles amistats, sóc aquí, a Estellencs amb el pensament falaguer, el record desvetllat i l'estima posada en cada paraula d'aquest pregó que, baula del protocol, obrirà el vol de les vostres Festes Patronals de la "Degollació de Sant Joan Baptista" que, cada any celebrou com a diada assenyalada amb la solemnitat que sols otorguen els lligams de sang i de veïnatge, els lligams amb els avantpassats.

Un pregó de festes no ha d'ésser un recital acadèmic de la història local, ni una reflexió social sobre el poble. El Pregó de Festes és, ha d'ésser, un parlament breu, una visió, una crida, una alenada poètica, una mirada a la memòria col·lectiva. El pregó és una convidada joiosa a participar a les festes.

Les festes han evolucionat, i evolucionen, però s'han de conservar les essències més nostrades, els signes de la nostra identitat, de la nostra clara i digna mallorquinitat. Hi ha d'haver la ferma voluntat de mantenir la nostra cultura.

Les festes més legítimes són les que, durant generacions, han afaïçonat la voluntat del poble.

La festa és, en tot el seu context simbòlic, el trencament dels hàbits diaris, la ruptura dels quefers quotidians. La festa és pausa i pauta dels

comportaments i dels costums que regeixen la resta de l'any. Els dies de festa presenten una ritualitat distinta als dies feiners i, en la profunditat de la memòria col·lectiva, són esperats com un lapse cerimonial i convocador.

Hi ha una força emotiva, atàvica, en cada poble, que es congrega cap uns dies assenyalats, precisos i cabdals. Són aquests dies marcats per la tradició, i no altres, quan la gent, des de l'entusiasme més íntim, esclata en un goig vivencial, en una alegria comunicativa. És l'entusiasme d'autoafirmació, espontani i participatiu.

Per a Estellencs, per a la gent d'Estellencs, és el caire darrer del mes d'agost, quan es condensen les roselles de la Festa Patronal. És pausa i pauta, tant a la casa com al carrer.

Les arrels, les motivacions de les festes patronals són prou complexes, a vegades dubtoses, sovint desconegudes. La primera referència és que, la festa, obeeix a la commemoració d'un sant titular. Sant Joan Baptista en el cas d'Estellencs. Però, la història, o el fil de la història, no comença aquí.

"Són aquests dies marcats per la tradició, i no altres, quan la gent esclata en un goig vivencial, en una alegria comunicativa".

Les cròniques no són prou clares per afirmar des de quan Estellencs, com molts d'altres pobles mallorquins, té església, si bé se sap que, Estellencs, ja la tenia a l'entorn de mil quatre-cents vint-i-dos i dedicada a Sant Joan Baptista, el cert és que el mil cinc-cents trenta-cinc tenia pica baptismal i que, sens dubte, a finals del segle XVII ja era vicaria i que no fou, fins al mil nou-cents-tretze, que va ésser declarada paròquia. És una llarga i admirable lluita, la del poble d'Estellencs, per assolir la seva identitat. La torre campanar és una il·lustre mostra de torre de defensa del segle XVI, tan necessària, aleshores, per aquestes contrades de la costa mallorquina, per a defensar-se de moros i pirates de mirada fosca i mà feixuga.

Com és ben sabut, les terres d'Estellencs, després del repartiment de Jaume I, correspongueren al bisbe de Barcelona, el poderós Berenguer de Palou, que no sé si tenia la mirada fosca, però sí que tenia la mà feixuga. El bisbe Berenguer, l'any mil dos-cents trenta-quatre, va cedir aquestes terres a Berenguer de Mogoda, i als seus successors, amb l'obligació de mantenir en el lloc, dos cavalls amb els seus cavallers armats, llests i promptes, per defensar la rodalia d'Estellencs de tota casta d'invasors.

Concloent, des de la Reconquesta, i una vegada erigida la primitiva església, Sant Joan Baptista, degollat per ordre d'Herodes Antipas, instigat per Herodies, muller del seu germà, amb qui convivia il·legalment, ha estat el sant titular de l'església d'Estellencs i el patró del poble.

Però, pel fil dels fils anteriors a la història, la vostra festa del vint-i-nou d'agost, correspon, més o manco, a uns cicles festius molt més antics, tan antics com llaurar la terra, segar el blat

PREGÓ DE FESTES 1995

o collir olives. És el rerafons de la cultura agrària que glateix, omnipresent i celada, en els orígens de les festes més tradicionals. Els grecs, per no anar més alluny, ja tenien un calendari festiu ben especificat i commemorat durant segles. Tenien, els grecs, ritualment establertes, les festes de les flors (Antesteries), les festes de les collites (Talisies), les festes dels fruits (Pianopsies), les festes de les llavors (Termoferies), les festes de les veremes (Oscofories). I aquells cultes s'estengueren, viatgers i colonitzadors que eren els grecs, per tota la Mediterrània.

I pel que fa als romans, de tan notable i notòria influència civilitzadora en les primeres poblacions de la nostra illa, tenien, precisament al mes d'agost, un seguit de festes ben concretes. A més de les festes en honor del déu Portune, i de les Vinales Rustegues, dedicades a Venus, a les darrerries d'agost, tenien lloc les festes consagrades a Consus, déu de les collites emmagatzemades i, dos dies després, les esmarçades a Openconsiva, déu de l'abundància agrícola. Finalment, les festes d'agost, a la Roma Imperial, i a tots els seus extensos dominis, "urbis et orbe", es tancaven amb un sacrifici a Vortumne, el déu encarregat de les transformacions, i el canvi cíclic dels conreus i, que, determinava la successió de les estacions...

Són significatives les coincidències que uneixen, per sota consideracions culturals, uns dies modernament assenyalats com a festius, amb les dates, més o manco corresponents a unes festivitats de l'antigor.

Tenc notícia, curiosa i aclaridora, i la tenc per notícia certa, que antigament, a Estellencs, la Festa Patronal, es celebrava el vint-i-quatre de juny, considerat com el natalici de Sant Joan Baptista, però, com que per aquesta època de l'any, la majoria del veïnatge anava tot atrafegat amb les feines del camp, tant absorbents i fatigoses, decidiren, els veïns d'Estellencs, de passar la festa, tot conservant el patronatge de Sant Joan, a la data del vint-i-nou d'agost, commemoració de la degollació del sant baptista i profeta. Aleshores sí que encaixaria perfectament, la dedicació del titular de l'església d'Estellencs amb la tradició, més general, de fer festa

"... aquests dies al caire darrer d'agost, sent que la mar és més blava, la terra més dolça i l'aire més sagrat."

per Sant Joan, solstici d'estiu, diada màgica, observada des de l'antigor per totes les cultures. Solstici d'estiu, una porta de l'any.

Amb tot, es produeix una concretització vers Sant Joan Baptista, en l'acte suprem de la seva degollació que, el poble d'Estellencs, i d'acord amb una devoció popular, institueix com a festa major, com a festa patronal, com a festa per excel·lència d'Estellencs, de la seva gent que, amatent, aquests dies al caire darrer d'agost, sent que la mar és més blava, la terra més dolça i l'aire més sagrat. I és que hi ha un aire sagrat a Estellencs, al tall d'una claror secreta que aquí es congria. I m'agrada, per aquesta raó, l'etimologia proposada d'Estellencs, el nom vendria del mot llatí "stellens", amb el significat de resplendent. Estellencs, vall resplendent.

Punt resplendent, Estellencs en la memòria i en el sentiment. Ara fa set anys vaig escriure, amb síl·labes d'amor, la meva visió d'Estellencs. Us en faré part. Aleshores deia, i ara repetesc amb sinceritat i convenciment:

Una gruxària de silenci plaent es desfà, per un moment, damunt el jardinet, curiosament sembrat entre la paret del migdia de l'església de Sant Joan d'Estellencs, i la cinta asfàltica del carrer de Sa Siquia, que és la denominació que rep la carretera dins aquest tram urbà, i tot seguit, fent cantonada amb el temple, forma la rectangular expansió de la plaça de la Constitució, per a prosseguir, amb el nom d'Eusebi Pascual fins a la sortida del poble i tornar adquirir la identitat de carretera. El petit jardí,

mesell de verdor, serva una intimitat quasi monàstica, quasi curial, malgrat estar obert al carrer.

Tal vegada he copsat aquesta gravidesa d'intimitat per l'asseranat llenç de paret de l'església, de colrada entonació a la pàtina de les pedres, i a la majestuosa i sòlida verticalitat de l'antiga torre campanar, que guaita sobre la fimbrejant teoria d'un fàsser que encativava l'acolorida fórmula dels dàtils. Uns tarongers escampen flaires que maduren amors de taronges i de rondalles. Al centre romboidal esclaten uns lliris de sedosa blancura. Blancura d'intimitat sagrada que, aquí, atany un simbolisme reverencial.

I és una percepció que d'antuvi he sentit aquí estant. Hi ha un entorn gairebé d'una atmosfera reverencial al poble d'Estellencs. Al concret entorn que s'inicia al carrer Cavalleria, que es doblega davant s'Estanc, per a perllongar l'atmosfera reverencial, pel carrer de la Mar. I tot junt, el color i el recolliment, el traçat i la fisonomia, fan percebre un apaivagat glatir d'antigor, un somort batec que, pujant des de l'enllosat, amara les façanes i s'adorm a les volades vermelloses de les teules. I a la placeta d'En Palmer i Es Triquet, Magrners i Alemany, es tanca el cercle màgic d'un temps urbà, que és patrimoni d'una història de voluntat humana, tan caracteritzada que, amb una força tel·lúrica i biològica, forneix el segell personal d'Estellencs, segell reverencial, gairebé sagrat. Sota una gruxària de silenci plaent, sols un alè de vent, que davalla de la muntanya amb aromes boscanes, o que puja de la mar amb sentors salabroses, retorna la temporalitat del moment, la mobilitat de la contemplació.

Cap amunt, a l'altra banda de la carretera, l'aspecte d'Estellencs és la imatge d'una altre bellesa, s'Arraval, que s'enfila pel pendís de la muntanya, proporciona unes encisadores perspectives damunt el poble, i l'obertura de la vall que llenega, en una simfonia de verds modulats i ocres afinats fins a l'esclator de blaus orquestrats de la mar que, eterna i mudable, cada jorn inventa espills d'argent, miralls de coure. La mar d'Estellencs, grega i llatina, mallorquina, amb solcs d'aventura i singladures de passió. La mar d'Estellencs, sem-

PREGÓ DE FESTES 1995

brada cada horabaixa amb la sang escintil·lant del sol ponent.

Estellencs, la vall resplendent, el resplendent punt de ponent, a l'encaixament de la serra i la costa. De sempre he observat una radiant diafanitat als entorns d'Estellencs que, per a la meua biografia vaig descobrir allà l'any cinquanta-quatre, quan, servint a la "brigada topogràfica", vaig trescar quasi tots els paratges del terme d'Estellencs. I jo, aprenent de dreces, de caminois i de viarans, vaig pujar moltes vegades al Puig de Galatzó. Tot l'esforç era oblidat a l'instant de fer el cim i, des de la sobirana trona del Galatzó, la inefable visió restava gravada al cor.

I allà, al cim del Galatzó, encisat d'altura, m'imaginava a tres senyors, reunits per dinar a una mateixa taula i cada senyor era dins casa seva. Fortuny, Formiguera i Cotoner. Ja ho sabeu. Ja m'enteneu....

I m'imaginava els treballs i les corregudes del savi rossellonès Francesc Aragó que prosseguia el mesurament de l'arc del meridià que, més tard, proporcionaria, per allò de la deu milionèsima part, una nova i universal mesura, el metre. La invasió napoleònica a la península, sorprengué el savi Aragó, a Galatzó i, pres per espia dels francesos hagué d'escapolir-se. Tota una història d'aventura científica. I m'imaginava les legendàries cavalcades d'un comte Mal. Galatzó, Galatzó poderós, altiu i misteriós, màgic, estrany i familiar sempre.

El temps passat a Estellencs ha omplert, adesiara, les meves recordances. El passat s'entrunyella amb el present. El viatge d'avui a Estellencs és una mena de retorn a una part de mi mateix.

L'atmosfera reverencial, policroma i neta, resta a Estellencs, però, una nova guspira del vell resplendor, una petita guspira de la gran reverència, queda quallada. Com ha quedat agafada al record de tants de viatgers que han conegut Estellencs, i a Estellencs han tornat. Realitat d'un silenci i d'un resplendor d'encanteri.

Vint-i-nou d'agost, Festa i creences. Per efecte de commemorar-se la degollació de Sant Joan, es creia, no fa massa anys, que els vegetals tallats avui no tornaven a brotar. Calia anar molt en

compte a tallar cap arbre, o planta, que no es volgués perjudicar. En canvi era el dia millor per a arrencar les herbes dolentes, i es tallaven les romagueres, el gram i les ortigues. Creences d'antany, de l'home que estimant-la, conrava la terra.

"les maravolloses marjades... com a graons cap al cel."

Les possessions d'Estellencs conformen el teixit vital de l'evolució històrica del poble. Hi ha, hi va haver, un determinisme històric entre la puixança de l'economia agrícola de les possessions i la cristallització de la personalitat municipal d'Estellencs. Els canvis i la decadència de l'autocràcia de les possessions, determinaren en el seu moment l'inici de la recessió de la vida local d'Estellencs. Lluny el canvi.

Lluny queden les enciclopèdiques consideracions de l'il·lustrat Joaquim Maria Bover sobre la riquesa agrícola del terme d'Estellencs. L'anàlisi i descripció de la seva abundància de fonts i bondat de les aigües. I l'inventari geològic, dues castes d'ocre del més fi, pedreres d'antic aprofitament, jaciments d'alabastre i de pedra esmoladora, i existència d'una espècie de roca putzolana de molta utilitat en la construcció.

Lluny queda l'esforç titànic d'aixecar, amb art i tècnica ancestral, les maravolloses marjades que, amb cerimoniós escalonament, configuren el paisatge d'Estellencs, com a graons cap al cel.

Lluny queda quan l'aigua de la font de "S'Ull de S'Aigo" movia el molí d'En Xeu, i d'altres, i a més regava tot el poble i era emprada per quatre de les nou tafones que hi havia a Estellencs. Lluny queda l'economia de l'oli. Lluny queda la nit estelada, resplendent, que a Son Telm Alemany, l'Arxiduc Lluís Salvador va veure com si les estrelles es poguessin tocar amb la mà. Lluny el

temps, però la terra segueix aquí:

Aquesta terra d'Estellencs, franja lluminosa encastada a la costa mallorquina, balconada ponentina, perspectiva que domina la muntanya i la mar. Mantell clar de l'aigua marina que bressola, amb remor que escaragola, la platjola i el penya-segat, albirat entre blaus llambrejats des de la Punta de Son Serralta fins Sa Costa des Grec, passant pel Torrent de Sa Tanca, Punta Roja, Sa Marina, Sa Pedra Alta, Ses Pedrisses, Cala Estellencs, Punta d'Es Bufadors, Torrent de Sa Biga, Torrent de Cas Xicolater, Sa Font d'Baix, s'Illot, Platja de Can Pruaga, Punta de S'Encletxa, Punta de Na Lluenta i Sa Clota. Aquesta terra d'Estellencs, mallorquina alenada, vall, vestida de verds vivificants, l'argentada olivera i la densa alzina, la palmera de trunyella fina, l'espiga que s'endevina i el pinar que s'enfila per les muntanyes que perfila el Galatzó, cançó esmolada a la carena, vena d'aigua a les fonts. Paratges de sentor mallorquina, paisatge que s'estima des de Ses Llegitimes i Es Pinotells, a Ses Serveres i Ses Fonts, a Sa Plana i Es Salt. Aquesta terra d'Estellencs, de noble avior, d'antic esplendor a Son Fortuny, Son Serralta, Es Collet, Es Grau, Sa Talaia i Ses Costes. Tot un recordatori magnífic per a la crònica d'un passat present.

El pregoner de festes, amb seny i fils, no fa més que dir en veu alta tot el que vosaltres ja sabíeu, tot el que vosaltres ja sentiú. I, amb la llicència que m'heu donat així ho he fet.

Senyores, senyors, que aquestes festes d'agost, de la Degollació de Sant Joan Baptista i de Santa Rosa, de mil nou-cents noranta-cinc, als venturosos cent cinquanta-nou anys de la independència municipal d'Estellencs, siguin, per a tots vosaltres, motiu generós, brillant i permanent de bons records, motiu de ferma germanor i motiu de joia col·lectiva.

Senyores, senyors, amics, acaba el pregó i comencen les Festes... Molts d'anys!. Molts d'anys a tots. □

Alexandre Ballester
Sa Pobla-Estellencs, 25 d'agost de 1995

FOGONS

Cati Jover i Avellà

Escudella fresca: recepte de na Bel i na Catalina "Gendra"

En aquest primer trimestre de l'any que hem passat no hi ha res molt específic per cuinar ja que pels mesos de març i juny són a punt d'acabar-se les verdures de ple hivern sense que les de ple estiu siguin encara en el seu punt. Però això avui en dia no hi fa res: neveres i conservadores ens permeten menjar de tot durant tot l'any (encara que hi ha diferència quan menges cada cosa en el seu temps).

L'altre horabaixa -de pagès-xerrant a la fresca amb les germanes "Gendra", na Bel i na Catalina, me contaven que a ca seva anaven a comanar peix a Cal Trico que en venien perquè tenien barca. Dos oranols per a tota la família per a dinar els costava 1 velló cada peça. Es feien un bullit d'oranols fabulós, per a llepar-se el dits.

Un altre plat "de primavera" i fins a finals d'estiu era s'escudella fresca. Amb molt de mongetó, mongeta d'esclovellar o de confit, patata, carbassí, ceba, tomàtiga, aigua, sal, un raig d'oli i una llenca de cuixot (... si n'hi havia). Tot això dins l'olla a bullir amb poc foc fins que sigui ben cuit. Després, a sa taula! deixant-ho reposar uns deu minuts; sobre tot en l'estiu que és quan s'agraeix que no sigui massa calent.

Això de "fresca" és per la verdures que és nova. Si es menja en ple hivern, el plat pot ésser tan calent com es pugui aguantar. ■

L'ELIPSI

Carme Dueñas

Seran cendres i no tendran sentit

"Todos contra el fuego, todos contra el fuego...", i tot d'una te ve al cap aquella imatge televisiva, bucòlica i solidària d'en Joan Manuel Serrat envoltat d'infants passejant pel bosc. Era l'imatge actualitzada i democratitzada d'aquell eslògan més antic: "Cuando el bosque se quema, algo suyo se quema", i que resultava més difícil de créure per a la majoria dels espectadors. Record com en Chumi Chúmez li treia punta a la cosa des de les pàgines de La Codorniz: un jornalier li deia al seu patró "Cuando el bosque se quema algo suyo se quema Sr. Marqués". Tant un com l'altre semblaven frases fetes que senyalaven el "sus" de l'estiu que ens arribava a través de la televisió, acompanyant els anuncis de El Corte Inglés amb al.lotes en banyador i els cada any renovats anuncis de Coca-Cola. Tot això formava, i forma part encara avui, d'un repertori que no desapareixia gaire bé fins les rebaixes de setembre. Estiu, calor, vacances, platja... i incendis forestals.

Aquells anuncis eren una mena de sortilegi que tractava d'allunyar els dimonis del foc, dimonis que tard o d'hora sempre arriben. Un pertorbat, una llosca llançada des del cotxe, els especuladors immobiliaris, un pagès cremant rostoll en plena canícula... Intencionats o per descuit, la tragèdia d'un bosc cremant es repeteix com una maledicció.

Ben segur que els més vells pensaran que les coses no han estat sempre així, i que la solució passa, primer de tot, per entendre que la vida dels homes va íntimament lligada a la supervivència de tot allò que els envolta.

Sembla que, a poc a poc, les coses comencen a canviar. Després d'un seguit d'anys en què recordar les hectàrees cremades esgarrifa, podem començar a parlar de xifres més positives i respirar amb una certa esperança.

Prevenir els incendis i corregir els seus efectes es qüestió d'educació, d'esforç i de feina. L'existència d'una agrupació municipal de protecció civil és una molt bona notícia per a tots. Però, què feim amb el que ja està cremat? Repoblar, repoblar i repoblar. ■

BOTÀNIC

Rafel Gil

El romaní, remei contra quasi tot

El romaní (*rosmarinus officinalis*) és una de les plantes més representatives del bosc mediterrani, amb múltiples aplicacions estètiques, culinàries, medicinals, mel.líferes i cosmètiques. Ja en l'antiguitat s'emprava com encens i se li atribuïen propietats màgiques, místiques i religioses. Durant l'època grega i romana se'n feien corones per a les celebracions públiques i religioses. Durant l'Edat Mitjana era element important per a filtres d'amor i elixirs de tota classe. L'any 1370 es posa a la venda una aigua perfumada que causarà commoció: l'aigua hongaresa, mescla a base de tintures de romaní, cedre i trementina. Així apareix a la literatura del segle XVII (Francisco Navarrete):

"Cualquier vendedor, hasta el barbero, quema su manojito de romero; y entre las damas de vicioso trato, si no queman romero no hay buen rato; al fin, mi buena madre me decía que 'des-te' humo el demonio huía".

D'aquesta planta s'utilitzen les fulles i summitats florides. Una infusió al 2% (una cuaredeta per tassó d'aigua) ajudarà en el cas de digestions dificultoses i acumulacions de gasos. Aquest efecte millorarà si hi afegim unes fulles d'alfabeguera o també amb 15 gotes de tintura de romaní.

Macerat en alcohol o en oli és essencial per fer fregues contra la torticollis, el lumbago i els reumatismes.

En estats de depressió o d'esgotament físic i intel.lectual, bulliu un bon grapat de fulles de romaní en cinc litres d'aigua, una grapada de sal, i afegiu-hi unes gotes d'essència de bergamota o lavanda. Abocau tota aquesta mescla, després de filtrada, en la banyera i rematau el bany amb unes 10 o 15 gotes d'oli essencial.

Les fulles i les flors de romaní macerades en rom són usades en fregues al cap contra la caiguda del cabell en virtut de les seves propietats tòniques i excitants. ■

La princesa d'"Abraxas"

GARAVAT

Ahir la vaig veure després de molts d'anys i maldament la vida l'hagi atropellada seguia conservant aquella figura que la va dur a la portada d'alguna revista en aquell temps frenètic de "la movida". No sé si ella em va reconèixer. Potser va agrair que no la saludàs. El més segur és que en aquestes altures de la tragèdia, tant li faci que la reconeguín o no. Va passar pel davant meu amb la cara molt pàl·lida i ja un poc esbucada pels excessos. Es deixava guiar seguint la línia que li marcava la seva pròpia mirada, vidriosa i automàtica que identifica als *ionkis*. Duia uns "shorts" molt curts i cenyits, unes calces negres rematades amb randa fins just damunt dels genolls i una bossa platejada de pell sintètica penjada de l'esquena. Mentre la veia allunyar-se, vaig recordar que en un altre temps jo l'havia estimada.

Era per Pasqua quan ens vàrem veure per primera vegada mentre Estellencs es deshivernava a la calor d'un horabaixa molt primaveral. Record aquells calçonets curts estampats de flors vermelles com si fossin de tela de cortina, i record, més que qual-sevol altra cosa, aquell culet que es movia seguint els impulsos dels seus dits i braços pulsant la màquina de flipper de "Ca's Tix". En aquell mateix moment jo vaig saber com es fabriquen les plaques de la memòria que mai t'han d'abandonar.

Veurer-la sortir de la mar amb aquell bikini taronja i escàs sota la lluentor incandescent d'"Es Terrers" era el millor exemple que de vegades la bellesa més perfecta pren forma humana i humilia els déus. Aquell mateix estiu vaig aprendre algunes coses que no he oblidat: que la geografia de certs paisatges t'estampilla l'ànima, que la música que escoltes és la banda sonora de la teva història, i que el perfum de les nits d'estiu viscudes en l'adolescència no s'esborren del teu cervell fins que no ets ben mort.

A falta de pocs dies per les festes d'agost, pujàrem al Galatzó a veure apuntar el sol. Des d'allà dalt, les llumetes pipelejants de Palma i de la costa de Calvià feien pensar que el món no era tan infame com ja em començava a parèixer. Allà abaix, milers de persones dormien i treballaven, eren a punt de néixer i a punt de morir, omplien els hospitals i les sales de festes, es barallaven a navalla i feien l'amor...

- En què penses?

- En res.

- Seràs aquí per les Festes?

- No ho sé. He de recuperar cinc assignatures i els exàmens són la setmana que ve.

- Eh... Vols que sortiguem junts?

- ... Calla i abraça'm, que tenc fred.

Tenia setze anys i ja està dit que manjava un cos magnífic, uns ulls tendres i uns llavis ben perfilats que es deixaren besar sota un cel molt net i estrellat mentre en un cassette pròxim algú feia sonar el "Coney Island, baby" de Lou Reed.

Era una nina alegre, despreocupada i mala estudiant, amb tots els atributs necessaris per flamejar la passió d'un jove estudiant de Filosofia i Lletres com jo a poc que s'ho proposàs. Li vaig fer gràcia i com que llavors jo no estava de mal veure, va acceptar que sortíssim junts. Allò no va durar gaire perquè mentre jo

m'interessava pel materialisme històric i per les crisis econòmiques de la baixa edat mitjana, ella passava d'anar a classe i es convertia en relacions públiques d'una famosa discoteca de Palma. Un dia es va avorir de les nostres cites en cafeteries de moda i va deixar de respondre a les meves cridades telefòniques.

Pocs anys després, mentre les seves amigues estudiaven dret o empresarials a la Universitat, em va sorprendre convidant-me a les seves noces amb un madrileny postmodern i tarambana que va comparèixer a la cerimònia amb un escandalós smoking color salmó, com si fos el Rei del Mambo, davant del disgust dels seus sogres que suportaven amb resignació els crits i les bromes del seu nou gendre. La festa va complir tots els requisits que s'autoexigeixen les famílies decents i benestants; però, per aquells dies, ella ja s'havia convertit en la princesa d'"Abraxas", i no volgué renunciar a ésser el centre de totes les mirades i desitjos.

La darrera vegada que vaig parlar amb ella va ésser poc temps després quan va donar a llum una nina i els vaig visitar per fer-los un obsequi. Les coses ja no els rodaven gaire bé. A una situació de precarietat econòmica s'hi afegiren projectes esgavellats de disseny, moda, marxa... i drogues. Un temps després, ell la va abandonar amb la criatura i se'n tornà a Madrid cercant allà les oportunitats que aquesta ciutat provinciana negava a la seva gràcia i al seu elevat esperit artístic. Atrapada en un ambient de nits sense dormir, alcohol i drogues, ja no va saber fugir-ne ni refer la vida quan encara havia de complir els vint-i-dos anys. Els seus pares es quedaren amb la néta i ella cremà les darreres oportunitats que li oferiren pensant que encara tenia molta vida per davant i moltes nits que explorar. Cercant a la desesperada ficar-se qualsevol verí a les venes, començà a rodar pels carrers i a tocar a les portes de les seves antigues amigues escolars, a qualsevol hora de la matinada, amb l'excusa de comprar medicines per a la seva filleta. Quan ja no va poder vèncer la necessitat que li gelava la sang, es rendí a un *chulo* que la "protegís".

Les nits a la Porta de Sant Antoni són molt fredes, però vendre les restes de calor que guarda la seva pròpia carn li permet treure bitllet per viatjar cada parell d'hores a un desolat paradís del que no sap mai si tornarà.

Ahir vaig veure passar per davant meu aquella nina que un dia vaig estimar. Mentre la veia allunyar-se, algunes imatges molt tendres tornaren a la superfície des del fons de la meva memòria. ■

